

Tärä Tikani Pablokwe Nitre

Galaciabokrä

Gálatas

Pablo kákwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti nünanka kä keta-reketare temen kä Galaciate ye die mikakäre. Bäsi nitre tödekaka Jesubti Galaciabo jökrä abko ñakare israelitare, aiseite niaratre ngämi tödeke Jesubti, känenkri ñan nämane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mike täte. Pablo nikani kukwe kuin Jesubtä mike gare kä ye kánti angwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko ni ñan rabadre dianintari abko Pablokwe diribare ietre.

Akwa niara nikanina, abti nitre israelita nükani ruäre Galacia yete nitre tödekaka Jesubti ngätäite abko namani dirire blo nitre tödekaka Jesubti ngökakäre. Nitre Galaciabo kákwe tödekadre Jesubti aibe köböire ñan rabadre dianintari metre, aiseite Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko mikadre täte arato kwetre abko namani dirire ietre. Ye ngäniene Pablokwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre, ñobtä ñan angwane ni tödekaka Jesubti ruäre kákwe dirikätre blo kukwei mikani ütiäte jae. Pablo abko ñakare Jesu kukwei ngwianka era metre, ñobtä ñan angwane ñan nämane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mike ütiäte abko nitre dirikätre blo nämane niere Pablo rüere.

Jesukristo ara jire kákwe Pablo käräbare sribikäre ja kukwei ngwianka kwrere abko Pablokwe mikani gare ietre. Erere arato, tödeka Jesubti aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne tä ni kaen ngäbti abko Pablokwe niebare amne, ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko Ngöböta ni dentari, akwa ja moto kuin aibehti Ngöböta ni dentari nünakäre Ngöbö Üai köböire abko Pablota mike gare tärä nebtä.

Pablota köbö ngwentari

1 1 Ti Pablo, ti ne abko Jesukristo kukwei ngwianka, akwa ñan ni mdakwe ti juani sribi ne nuene amne ñan ni mda-kwe ti mikamna sribi ne nuene, akwa Jesukristo ara jire kákwe ti mikani ja kukwei ngwianka

amne, Ngöbö Jesu Rün kwe kákwe Jesu mikaninta nire abko kákwe ti mikani Jesu kukwei ngwianka arato. **2** Mun gätäkä Jesu käfti tä kä Galaciate, ye kräke tita köbö kuin juen, ti mräkä tödekaka Jesubti tä nete tibe ben gwaire. **3** Ngöbö ni Rün nikwe amne Jesukristo ni

Dänkien kākwe ja moto mika
kuin munkrä amne mun mika
nüne jāme kwetre, ie ti tö.

4 Jesukristo kākwe ja mikani
müre ketare ni ngite kukwe kāk-
mekāme nuenbtā ye diankakāre
nibtā. Erere arato, kukwe jōkrā
tā mikanintbe Ngöbö rüere mta-
re, ye ngāniene ni rabadre dia-
nintari, abkokāre Jesukristo
kākwe ja mikani müre ketadre,
Ngöbö ni Rün nikwe tö namani
ye kwrere. **5** iNe aisete Ngöbö
raba kākikitaninkā kärekkāre!
Abko kore se. Amen.

Kukwe kuin Jesubtä ñakare jire mda

6 Kristo krütani ni krāke, ye
köböire Ngöbökwē ja moto
mikani kuin munkrä, kākwe
mun kārābare jakrä, ye abko
kukwe kuin Ngöbökwē era
metre. Akwa nitre ni ngökaka
nükani mun kanti amne, kukwe
mdara jire bāri kuin tätre dirire
abko mun kite kaen ngäbti mta-
re. Abtä Ngöbö mun kārākā
abko mun kite gibiekāta jötrö
ngwarbe, yebtä abko ti töi ñan
tä nebe krütare mda. **7** Akwa
kukwe kuin era metre abko
ñakare jire mda. Akwa ni mdara
jire tä mun töi kwrite ngwarbe
kwärākwärā kukwe kuin Ngöbö-
kwe Kristobtä rüere amne, tö
kukwe kuin Kristobtä kwitai bā
jene mun okwäte. **8** Akwa ku-
kwe kuin Jesukristobtä diribare
nunkwe munye, yebti ta ni mda
ya, angele Ngöbökwē kākāinbti
ya o ti ne ara jire ya abko jata
kukwe mdara jire kuin niere,

yebtä abko Ngöbökwē ngürün
mika kärekkāre näre. **9** Tikwe
kukwe niebare käne abko erere
ti bike niereta abko krörö: Ku-
kwe kuin Jesubtä kanina ngäbti
munkwe, yebti ni mdara jire jata
blite kukwe kuin mdara jire btā
angwane, Ngöbökwē ngürün
mika kärekkāre btā, rabadre Ngö-
bö bäre mento kākā ja tare nikakrä
kanti kärekkāre abko tita niere
kore.

10 ¿Tita blite tare kore munbe
ni mda mda moto mikakāre nü-
re jakrä, munta nütüre ya o ni
mda mdakwe ti mikadre ütiäte,
munta nütüre ya? ¿O Ngöbökwē
ti mikadre ütiäte sribi tikwe
nebtā abko jiebtī tita nakwen,
munta nütüre ya? Ñakare. Ti tö
rabadre ni mda mda moto mikai
nüäre jakrä, ye ngwane ti ñan
rabadre sribire Kristokrä.

Ngöbö aibe kākwe Pablo mikani sribire

11 Ti mräkätre tikwe, kukwe
rabadre gare munye, ie ti tö
abko krörö: Kukwe kuin Jesubtä
mikani gare tikwe munye, ye
abko ñan kukwe mikanintbe ni
kākā nebtākwe. **12** Erere arato,
kukwe kuin Jesubtä ye ñan ni
mdakwe niebare tie amne ñan
tikwe ja töitikani btā ni mda
mdabe, akwa Jesukristo ara jire
kākwe mikani gare au tie abko
rabadre gare bāri munye, ie ti tö.

13 Ti mräkätre, nitre israelita
ye ngätäite ti ne töi nämāne ño
kena ye abko kädrie nämāne
krörö mun okwäbti ruen tie:
Nitre Ngöbökwē tä gätäre Jesu

käbti, ye rüere ti nāma niken kisere mikakäre ja tare nike kri. Bāri ti tö rababa gainkā jökrä. 14 Mdakäre abko, ti mräkätre israelita ti näire, ye kräke ti nāma Ngöbö mike täte bāri metre, aiseite ti mika nāma bāri ütiäte nitre israelita krikrikwe, ñobtä ñan angwane ti mräkätre kirakira kākwe kukwe ükaninte nuendre nie Ngöbö mikakäre täte, ye abko ti nāma mike täte bāri metre jökrä.

15-16 Akwa ti ngāmi dārere, kānenkri Ngöbökwē ti dianinkā jenena jakrä. Erere arato, kā nāmane nuäre Ngöböbtä ja Odei mike gare tie angwane, Ngöbökwē ja Odei mikani gare tie, kākwe ti kārābare tödeke bti. Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare, ngätäite ti rikadre kukwe kuin Jesubtä niere, abkokäre Ngöbökwē ja Odei mikani gare tie. Ngöbökwē ti kārābare kore, ye ngwane tikwe ja di kārāba ñakare ni mda mdaye. 17 Erere arato, nitre Jesu kukwei ngwianka bāri kānekāne tikrä abko ben ti janama ja tuen ñakare Jerusalén, akwa tikwe tödeka-ba Jesubti, bti jötrö ngwarbe ti rikaba jirekābe kā Arabiate. Yebti ti jatabata juta Damascote.

18 Abti kā rikabara komä ta angwane, ti rikaba Jerusalén ja tuakäre Pedrobe. Ye kanti ti rababa köbö jätäbti köbörikebe. 19 Akwa Jerusalén yete abko, ni Dänkien etba Santiago aibe ben tikwe ja tuaba mda, akwa ni mda mda Jesu kukwei ngwianka abko tikwe tuaba ñakare jire mda.

20 Ti mräkätre, Ngöbö okwäbti tita tärä tike munye ne abko kukwe era erere tita tike. 21 Yebti ti rikaba mda kā Sirate amne Ciliciate. 22 Ye ngwane, ja mräkrätre gätäkā Kristo käbti kā Judeate abko ie ti gare ñakare era metre. 23 Angwane blita nāmane tibtä aibe nāmane gare ietre abko krörö: Ni ye nāmane näin kisere ni jiebtä ni mikakäre ja tare nike, ni ye abko tä näin kukwe kuin Jesubtä mike gare mtare abko kukwei nuani kwetre tibtä. 24 Abtä Ngöbö käikitānin-kä kwetre tibtä.

Jesu kukwei ngwianka mda mda kākwe Pablo kani ngäbti kuin

2 1 Yebti kā rikabata kwä jätäbti kobkā ta angwane, ti rikabata Bernabébe Jerusalén. Angwane ti rikaba Tito ngwena jabe arato. 2 Ti rikadre abko Ngöbökwē mikaba gare tie, aiseite ti rikaba. Ti rababa yete angwane, nitre ñakare israelitare, ngätäite ti nāmane sribire ño kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare, ye abko tikwe nieba kaibe nitre nāmane tuen ütiäte krikri nitre tödekaka Jesubti yeye. Sri-bi nuenbare tikwe amne sribi nuenta tikwe, ye abko nane ti nāmane sribire ngwarbe abko jürä nāmane tibtä, aiseite nitre ütiäte krikri ye nāmane töbike ño sribi tikwebtä abko ti tö rababa gai era metre, abkokäre tikwe gätäba kaibe bentre.

3 Akwa ye ngwane abko, Tito nāmane näin tibe. Tito abko ni

ñakare israelitare. Niara ni griegore, aisete ñäräkrä ñakare kwatabtä. Akwa nitre ütiäte krikri ye käkwe ñan ja ñäräkrä mikamna jire ja kwatabtä ie. **4** Ye abko, nun abko nenante tikaninte Kristo Jesu köböire, aisete ñäräkrä nun kwatabtä abko ñakare ütiäte rabakäre ketetibe juta Ngöbö-kwebe. Akwa nun ne ngätäite abko ja mräkätre ruäre nämane bike tödekaka Kristo Jesubti kwrere abko nükani tiebe nun ngätäite, nunta töbike ño ñäräkrä kwatabtä yebtä gain jakrä. Niaratre ye abko tö namani nun mikaita Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye miketa täte, abkokäre nükani tiebe nun ngätäite. **5** Akwa kukwe kuin era metre Jesukristobtä rabadre kärekwäre munbtä, abkokäre nunkwe ñan ja tuametreba töi kwitadre jire chi ja mräkätre yeye.

6 Akwa nitre tuen ütiäte krikri nitre tödekaka Jesubti mda mdaye, ben tikwe blitaba sribi tikwebtä angwane, rababa tuen dbe ietre, aisete kukwe mdara jire nuemna ñakare kwetre tie. Akwa nitre tuen ütiäte krikri, ye nämane sribire nirebe, yebtä tita töbiké ñakare krübäte dikaro, ñobtä ñan angwane Ngöbö ngwärekwäni ja kwrere jökrä. **7** Angwane Ngöbökwé Pedro mikani kukwe kuin Jesubtä mikaka gare nitre israelitaye, ye kwrere Ngöbö ara jire käkwe ti mikani kukwe kuin Jesubtä mikaka gare nitre ñakare israelitare yeye, ye abko rükaba gare nitre tuen ütiäte krikriye, **8** ñobtä ñan angwane Ngöbö

käkwe Pedro mikani Jesu kukwe ngwianka nitre israelitaye, kä namani sribire Pedro köböire amne, Ngöbö ye arabe käkwe ti mikani kukwe kuin Jesubtä ngwianka nitre ñakare israelitare yeye kätä sribire ti köböire arato. **9** Ngöbö ara jire käkwe ti mikani kukwe kuin Jesubtä ngwianka amne, ti rabadre sribi nuene kuin, abkokäre Ngöbökwé ja moto mikani kuin tikrä abko rükaba gare Santiagoye, Pedroye amne Juanye. Ye mden kisete, nun kaba ngäbti kwetre sribi muko jakwe kwrere, käkwe kise ngökaba Bernabéye amne tie, kukwe dirita tikwe abko kukwe metre mikakäre gare. Niaratre nimä ye abko ürä dite dite kätä nünenkä dite ju ketatekrä krö ye kwrere nämane nitre tödekaka Jesubti ngätäite amne, nun rikadre kukwe kuin Jesubtä ngwena nitre ñakare israelitare yeye amne niaratre nimä abko rikadre nitre israelita ngätäite abko rababa dbe kräke. **10** Akwa nitre bobre bobre abko nunkwe ngwianadre töre jae, käkwe die mikadre, aibe nieba kwetre nunye. Ye erere ti tö rababara nuein arato.

Pablokwé Pedro töi diani

11 Akwa bati gätä yebti Pedro janama juta Antioquíate, ti nämä sribire ye kanti angwane, kukwe ñan nuendre abko erere rababa nuene. Abtä tikwe ñäkäba metre gwärere kukwe krörö btä ie: **12** Nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubti ñäräkrä ñakare

kwatabtä abko ben Pedro rababa mröre jame ketetibe. Yebti ni ruäre juani Santiagokwe rükaba nun ngätäite yete. Nitre ye rükaba angwane, Pedro rababa ja denkä jenena amne ñan rababa mröre mda nitre ñakare israelitare yebe, ñobtä ñan angwane ni ruäre nämane niere krörö: Ni brare brare ñakare israelitare tödekaka Jesubti ye ngämi ñäräkrä mike ja kwatabtä, känenkri Ngöbökwe ñan kadre ngäbti era metre. Ye mden kisete, ni ye kwrere abko ben nitre israelita käkwe ñan ja getadre abko ni ruäre nämane niere. Akwa nane nitre nukani ye käkwe ñäkädre rüere mröbtä ketetibe nitre ñakare israelitare ñäräkrä ñakare kwatabtä ben abko jürä rababa Pedrobtä. **13** Pedro rababa kukwe nuene blo kore abko köböite nitre israelita mda mda tödekaka Jesubti Antioquíabo ye ie kukwe nuen nämä Pedrokwe, ye rükabtiba arato. Pedro rababa biketa kore, ye abko Bernabé käkwe ja ngwianbata nain ie siba arato.

14 Angwane kukwe kuin era metre Jesubtä käta nünamna ño, ye kwrere Pedro rababa nüne ñakare ti okwäbti. Angwane nitre tödekaka Jesubti ngwärekre jökrä tikwe ñäkäba krörö ie: Ma abko israelita akwa, nitre reketa-kä Santiagokri ngämi nuke nete, känenkri makwe ñan nünabare ni israelita kwrere, kä nämane mröre nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubti ben gwaire. iYe ñobtä abko nitre ñakare

israelitare abko ma tö mikai nüne nitre israelita kwrere mtare se, käta ja denkä jenena niaratrebtä mento! **15** Ma btä ti, ni abko israelita, ye erere ni därebare amne ni abko ñakare kukwe kämekäme nuenkä ni ñakare israelitare kwrere abko ni israelita tä niere jabtä. **16** Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye mikabtä täte Ngöbökwe ñan ni israelita mikadre metre ja ngwärekre, ye garera nie, akwa tödekabtä Jesukristobti aibe köböire ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtä amne tä ni kaen ngäbti abko garera nie. Ye mdenbtä abko, ni ngite ñakare mda abko Ngöbökwe niedre nibtä amne ni kadre ngäbti kwe, abkokäre ni israelita ne ara jire käta tödeke Jesukristobti. Nita tödeke kwatibe Jesukristobti ye abko bäri kuin, amne ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte ni ngite ñakare mda Ngöböta niere nibtä amne tä ni kaen ngäbti, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte ni ñakare jire iti abko ie Ngöbökwe niedi: Ma ngite ñakare mda, niedi kwe, bti kadi ngäbti kwe.

17 Ne aisete tödeka Kristobti, ye aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere nibtä, abkobti nita tödeke, ye ngwane ti amne nitre israelita jire jökrä ngite arato Ngöbö ngwärekre nitre ñakare israelitare kwrere abko tä nuke gare tie. iNebtä abko Kristo käta nitre israelita mike kukwe kämekäme nuene

niedre ya? iÑakare jire! **18** Ye ñobtä ñan angwane tikwe nūnabare káme Ngöbö rüere amne ti tōi nāmane Ngöbö rüere ye tikwe mikadre temen, bti ti arabe rikadre kaen ngäbtita, ye ngwane ti ne ara jire kätä ja miketa ngite. Ye kwrere Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye tikwe mikadre temen tödekakäre Jesubti, akwa ja tōi jenbti ti rikadreta Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kaen ngäbtita ja mikakäre metre Ngöbö ngwäre-kri, ye ngwane ti ne ara jire kätä ja miketa ngite. Ñan Kristo kätä ti mike ngite, **19** ñobtä ñan angwane tita ngite Ngöbö ngwäre-kri abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kākwe mikani gare tie. Abtä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye tikwe mikani temen tödekakäre Kristobti, ti rabadre nūne Ngöbökrä abkokäre. **20** Kristo müre ketani krusobtä, ben gwaire ti krütani, aisete mtare tita nūne ñakare au jakrä ja tōi jenbti akwa, Kristo tä nūne tibtä amne tä ti jie ngwena. Tita nūne ja ngrabare nebti mtare, akwa tita nūne tödekare kwärä Ngöbö Odeibti. Niara kākwe ti ara jire tarebare amne ja biani müre ketadre kwe tikrä. **21** Ngöbökwe ja moto mikani kuin kore tikrä, ye abko ti ñan tö mikai ngwarbe, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte ni ngite ñakare mda Ngöbökwe niedre nibtä amne ni kadre ngäbti kwe, ye ngwane Kristo krütani nikrä rabadre ngwarbe, ütiäte ñakare.

Tödekabtä Jesubti Ngöböta ni dentari

3 **1** iMun Galaciabo, mun abko tōi ñakare dikaro! Nunkwe kukwe diribare munye angwane, Jesukristo müre ketani krusobtä abko nunkwe mikaba gare metre ta mun okwäbti. ¿Ye ñobtä abko munkwe ja ngökamna ni mdaye? **2** Munta töbiketa bä jene, yebtä ti tö kukwe ngwaintari krörö munye: ¿Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte Ngöbö Üai nükani nūne munbtä ya? o ¿Kukwe nuani munkwe Kristobtä angwane, munkwe tödekani kwatibe bti abko köböire Ngöbö Üai nükani nūne munbtä ya? Ye niere tie munkwe. **3** Mun tōi ñakare dikaro ya ño amarebti munkwe tödekani krire Jesubti angwane, mun namanina nūne Ngöbö Üai köböire abti mtare mun tö nūnainta ja di jenbti, kä tö Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikaita täte ja mikakäre metre Ngöbö ngwäre-kri ye. **4** Munkwe tödekani Jesubti angwane, kukwe nakaninkä bätäkä ngwarbe munbtä, ¿ye abko ütiäte ñakare munta nütüre ya? Munkwe ja tare nikani tödekabtä Jesubti, ye abko ñakare ngwarbe raba ruen tie. **5** Mdakäre abko, Ngöböta ja Üai bien munye amne tä sribi kri ñan tuabare nuene mun ngätäite angwane, ¿ñobtä tä nuene? Ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko köböire Ngöböta sribi ye nuene, akwa kukwe kuin

Jesubtä niebare munye angwane, munkwe tödekani Jesubti, ye aibebtä Ngöböta sribi nuene kore mun ngätäite.

6 Munkwe tödekani Jesubti, ye kwrere Abraham kākwe tödekani Ngöböbti abko köböire nia-ra ngite ñakare mda Ngöbökwie niebare btä amne kani ngäbti kwe. 7 Ye mden kisete, nitre israelita kätä ja Abraham mrākä niere, ñobtä ñan angwane Abrahamkwie Ngöbö mikani täte metre nieta kwetre. Akwa era metre, Ngöbö ngwärekre, nire nire tä tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, ye abko Abraham mrākä era metre raba gare munye, 8 ñobtä ñan angwane kă ne ngwane nitre ñakare israelitare mun kwrere kākwe tödekadi Jesubti angwane, niaratre ngite ñakare mda Ngöbökwie niedi btä amne kadi ngäbti kwe, ye nămana gare kira Ngöböye, aisete kukwe kuin ni jökrä kräke, ye abko Ngöbökwie niebare kăne Abrahamye kira abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ni kă jökräbti, ie tikwe ja di biandi ma köböire,

Génésis 12.3

niebare Ngöbökwie Abrahamye.

9 Ne aisete Abrahamkwie tödekani Ngöböbti, ye kwrere abko nire nire tä tödeke Jesubti, ie Ngöböta ja di bien Abraham ben gwaire.

10 Akwa Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye, ye nire nire tä mike täte ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre, yebtä abko ngürünta nebe, ñobtä ñan

angwane Ngöbö Kukwei kätä niere krörö:

Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye, ye nire nire kākwe ñan mikadre täte kuin jökrä ja täritäri kärekre abkobtä ngürün raba mikani,

Deuteronomio 27.26

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä. 11 Ye mden kisete, Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye ye mikabtä täte ni ñakare jire iti abko tä nebe metre Ngöbö ngwärekre ye abko gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei kätä niere krörö:

Tödeka kwatibe Ngöböbti, ye köböire ni ngite ñakare mda nieta Ngöbökwie. Ni ye aibe kākwe nünandi Ngöböbe

Habacuc 2.4

abko tä tikani kore. 12 Akwa Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye ye abko ñan tä ni mike tödeke Ngöböbti, aisete Ngöbö Kukwei kätä niere krörö:

Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye, ye nirekwie mikadre täte jire jökrä abko köböire nünandi kwe,

Levítico 18.5

abko tä tikani kore. 13 Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye, ye ni ñan raba mike täte jire jökrä, abtä Ngöbökwie ngürün mikadre nibtä, akwa ngürün ñan rabadre kärekre nibtä, abko käre Kristo krütani krusobtä, ye köböire ni kökanintarita kwe Ngöbökrä ngürün ye ngäniene abko gare nie, ñobtä ñan

angwane Ngöbö Kukweita niere krörö:

Ni jökrä jākāta kribtä käin
btä Ngöböta ngürün
mike, *Deuteronomio 21.23*

nieta Ngöbö Kukweibtä. 14 Nitre ñakare israelitare abko ie Ngöbö-kwe ja di biandi abko Ngöbökwē köböi mikani Abrahamye, ye rükadre niaratre kisete Kristo Jesu köböire, abkokäre ni köka-nintarita kwe Ngöbökrä. Erere arato, nikwe tödekadre Jesubti angwane, Ngöbökwē ja Üai juandre nüne nibtä, niarakwe köböi mikani Abrahamye ye rabadre bare, abkokäre Kristokwe ni kökanintarita Ngöbökrä.

Pablota kukwe bä mike

15 Ye abko ti mräkätre, ni ngätäite nita kukwe ükete ño jabe kwärikwäri, yebtä ti bike kukwe bä mike krörö mda munye: Ni iti tä kukwe ükete jabe kwärikwäri ni mdabe angwane, kukwe ükateta kwe, yebtä tä ja käi tike ja kukwei mikakäre täte. Yebti kukwe ükateta kwe ye abko ni ñan raba kukwe ye denkä mikakäre ngwarbe amne ñan ni raba kukwe mdara jire tike kukwe ye kwitakäre arato. 16 Ye kwrere Ngöbökwē kukwe ükaninte Abrahambe amne Abraham bkünbe. Tärä ye kanti, Ngöbö Kukwei ñan tä blite ni kwatibtä, akwa tä blite ni itibe btä, kätä niere krörö: “ma bkünye”. Abraham bkün niebare Ngöbökwē Abrahamye, ye abko Kristo ara btä blitabare kore kwe. 17 Tita kukwe niere ye abko krörö:

Ngöbökwē kukwe ükaninte Abrahambe, ye abko ükaninte era metre kwe mikakäre täte. Yebti kä nikanina sientö kräbkä bti kwä grebti kwä jätä (430) ta angwane, Ngöbökwē ja Kukwei Biani Moiséye, akwa Ngöbökwē kukwe ükaninte käne Abrahambe, ye abko Kukwei Biani Ngöbökwē Moiséye ye ñan raba denkä jire mento mikakäre ngwarbe, ñobtä ñan angwane kukweta ükaninte täte, ye abko ni ñan raba kukwe ye kwite, tikwe nini ye kwrere. 18 Ne aisete, Kukwei Biani Ngöbökwē Moiséye, ye nikwe mikadre täte abko ütiäre Ngöbökwē ja di biandre nie, ye ngwane kukwe ükaninte Ngöbökwē Abrahambe ye rabadre ngwarbe, ütiäte ñakare mda. Akwa Ngöbökwē ja di biandre nie abko ükaninte kwe Abrahambe, ye abko biandre ngwarbe nie ja moto kuinbti niebare kwe Abrahamye. 19 ¿Angwane Kukwei Biani Ngöbökwē Moiséye abko drekäre biani kwe? Ni jökrä ngite Ngöbö ngwärekre, ye rabadre gare metre nie, abkokäre Ngöbökwē ja kukwei biani Moiséye. Ne aisete Abraham bkün köböi mikani ie Ngöbökwē, ye ngämi nüke, känenkre Kukwei Biani Ngöbökwē Moiséye ye nämāne ütiäte. Kukwei Biani Ngöbökwē Moiséye, ye abko angeletre Ngöbökwē nükaniniere amne Moisés ye abko kākwe kukwe ye kani ngäbti nitre israelita mda mda kräke. 20 Akwa ni itibe tä kukwe ükete ni mdabe, ye ngwane ni ñakare blitaka ni

nibu kräke kwärikwäri, aisete Ngöbö itibe ara jire käkwe kukwe ükaninte au Abrahambe.

21 Ne aisete, ¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye abko tä rüre kukwe ükaninte kwe Abrahambe ye rüere ya? ¡Ñakare jire chi! ñobtä ñan angwane nane Ngöbökwé kukwe biandre nuene nie, ye mikabtä täte abko ütiäre nikwe nünandre kärekäre, ye ngwane kukwe ye mikabtä täte abko ütiäre ni ngite ñakare mda Ngöbökwé niedre nibtä arato.

22 Akwa ñakare kore, ñobtä ñan angwane ni ngite kä teri abko di ñakare ja tiketeta au, ye kwrere ni jökrä kä nebtä tä ngite kukwe käme ngoto täni, aisete di ñakare ja tikatekrä au. Akwa nikwe tödekadre Jesukristobti rabakäre dianintari amne rabakäre tikaninte, ye ngwane Ngöbökwé ja di biandre ni jökräye abko köböi mikani kwe Abrahamye, ye biandre kwe ni jökrä tödekaka Jesubtiye, abkokäre ni jökrä tä ngite kukwe käme ngoto täni.

23 Käne Kristo ngämi nüke tödekakrä nie, känenkri bäsi Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nämäne ni ni ngite ngibiabtikä kwrere ni kräke. Akwa Kristo nükanani angwane, ñan nämäne ni ngibiarebti ni ngite kwrere mda. **24** Erere arato, ni klabore mikata ngäbäkre ngibiare amne töi den, ye kwrere jire Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nämäne ni kräke, ni jie ngwiankäre Kristoye, nikwe tödekadre Kristobti angwane, Ngöbö rabadre ni ngite denkä mento nibtä abkokäre.

25 Akwa mtare Kristo tödekakrä nikwe nükanina, aisete mtare Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye tä ñakare ni ngibiabtikä mda, **26** ñobtä ñan angwane tödekabtä Kristo Jesubti mun jökrä nena Ngöbö ngäbriänkäre, **27** ñobtä ñan angwane mun namani ngökani ñöte angwane, Ngöbökwé mun mikanina ketetibe Kristobe. **28** Ne aisete ma abko ni israelita ya, ñakare ya; ni klabore ya, ñakare ya; ni brare ya o ni merire ya—ye abko ñakare ütiäre Ngöbö ngwärekri, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mun jökrä mikani ni itibe kwrere amne munta ketetibe jökrä Kristo Jesu ben gwaire. **29** Mun abko Kristokwe, aisete mun Abraham bküntre amne Ngöbökwé ja di biandi Abrahamye amne bkünye niebare kwe ie, ye abko mun nena bkäne siba arato.

4 **1** Yebtä abko, ti tö kukwe mda bä mikai munye abko krörö: Ngäbäkre kiakia abko kräke jändrän rünkwe tä neme jökrä. Akwa ngäbäkre ngämi ünän, känenkri niara tö rabadre dre dre nuein jändrän yebtä abko ñan raba nuene, aisete tä neme ni klabore kwrere. **2** Rün tä käi kite käne, ye kwrere kä ngämi nüke ie, ye känenkri rünta ni ruäre mikete niara ngibiare amne jändrän kwekwe ngibiarebti kräke. Ni ye abko ngäbäkre käkwe kukwe mikadre täte. **3** Ye kwrere arato, kukwe nämäne nakenkä nibtä abko krörö: Ngöbö ngämi Jesu juen kä nebtä nikrä, känenkri Kukwe Biani

Ngöbökwe Moiséye ye Ngöbö-kwe mikani ni ngibiare ngäbäkre ngibiaka kwrere amne ni nämāne nüne ni klabore kwrere.

4 Akwa kä kuin era metre niara Odei juankrä abko käi kitani Ngöbökwe, ye erere nukani angwane, Ngöbökwe juani. Niara nukani däre merikwe amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye nukani mike täte jökrä ni mda mda kwrere, 5 nitre israelita Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikaka täte ye kökatarikäreta Ngöbökrä, Ngöbö rabadre ni mike ja ngobore jen kwe abkokäre. 6 Mtare mun tödekaka Jesubti nena Ngöbö ngäbriänkäre, aise Ngöbökwe ja Odei Üai juani nüne nibtä amne niara Üai tä nibtä, ye mden käta ngrente krörö Ngöböye: iAbba, Tata! 7 Ne aise mtare mun ñakare ni klabore kwrere mda, akwa mun abko nena Ngöbö ngäbriänkäre, aise jändrän tä Ngöbökwe niara ngäbriänkätre kräke, ye abko mun rabadi bkäne arato.

Pablota töbike kri nitre Galaciabotä

8 Mdakäre abko, käne mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri Ngöbö gare ñakare munye angwane, mun nämāne jändrän ngwarbe mike ngöböre jae amne mun nämāne ni klabore kwrere kräke. 9 Akwa mtare Ngöbö era metre nena gare munye—o ti bike niere krörö jirekäbe, Ngöbö-kwe mun käräbare jakrä, aise mun nena gare Ngöböye mtare—aise üye ñobtä abko üai

käme ngwarbe di ñakare ye ngoto täni mun tö ja mikaita klabore, 10 amarebti munta köbö ütiäte köbö jadükakrä kwrere mike ütiäte jae ja mikakäre metre Ngöbö ngwäreki? Erere arato, ise ñobtä amarebti munta sö ngidien, kä ruäre ütiäte amne kä kwatire kwatire mike ütiäte ja mikakäre metre Ngöbö ngwäreki! 11 Yeبتä abko nane tikwe ngoto nikani ngwarbe sribire mun ngätäite tä nebe ruen tie, aise kä jürä kri tibtä mtare.

12 Ti mräkätre, ti tö kukwe krörö ribei kisere munye: Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye ti nämāne mike täte jökrä ja mikakäre metre Ngöbö ngwäreki, akwa ye kwrere tita mike ütiäte ñakare mtare, käkwe ja mikani mun ñakare israelitare kwrere. Ye kwrere arato, munkwe ja mikadre ti kwrere abko ti tö ribei munye. Ñan munkwe kukwe nuenbare käme jire tibtä, äbtä tita niere kore munye ti mräkätre. 13 Akwa tikwe kukwe kuin Jesubtä mikaba gare kena munye, ye ngwane ti nämāne bren abko käkwe ti mikaba neme yete, ye abko gare kuin munye. 14 Ti bren ye abko namani tare munkrä, akwa munkwe ñan bätä ngwiani tibtä angwane, munkwe ti kaba ngäbti kuin bäsi angele Ngöbökwe kwrere jire. Mdakäre abko, Kristo Jesu ara jire mun rababa ruen kaen ngäbti munye, aise kä rababa nuäre munbtä. 15 ¿Kä rababa nuäre kri krübäte munbtä, ye abko munkwe nuenbare mda? Ti ne ara jire raba

kukwe niere krörö mun kräke. Mun rabadre ja okwä denkä ti die mikakäre angwane, munkwe diandrekä, akwa era metre ye käkwe ti die mikadre ñakare, aisete munkwe nuenbare ñakare. **16** Akwa mtare, ðtita kukwe era erere niere munye, nebtä abko ti kite nikwite mun rüere ya? Ñakare raba ruen tie.

17 Angwane ni mda mda tä nūke dirire munye, ye abko tōita krübäte munbtä, akwa niaratre tōi ñakare kuin munkrä, ñobtä ñan angwane munkwe ja tōi mikadre niaratrebtä abko ie tō, aisete tōta mun diainkä nunkän. **18** Ni mdakwe tōbikadre munkrä ye abra kuin, akwa tōbikadre jändrän kuinbtä mun kräke, ye abko ñan nuendre batibe, akwa nuendre kärekäre, akwa ñan ti tädre nete, aibe angwane ni mdakwe tōbikadre munbtä. **19** Ti ngäbriänkätre kiakia tikwe, bäsi meri tä ja ngibiare tare, ye kwere jire ti nämane ja tare nike käne munbtä. Mtare kukweta nakenkä mun ngätäite, köböite tita ja tare niketa mda munbtä amne mun ngämi näin metre Kristobe abko erere tikwe ja tare nikadi btä. **20** Gwängwarbe ti tädre mun kanti yete, blitakäre bä jene munbe näre, akwa ti ñan raba neme, aisete tikwe dre nuendre, abkobtä ti tōi ñan tä nebe krütare jirekäbe.

Kukwe bä mikata Agarebtä amne Sarabtä

21 Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye mun Galaciabo tō

mikaita täte ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre, mun ye ie ti tō kukwe ngwaintari kwati krörö: ðKukweta nakenkä mun ngätäite, yebtä Ngöbö Kukweita dre niere, ye gare ñakare munye? abko munkwe nie tie. Kukwe ye gare ñakare metre munye ruen tie, aisete tita kukwe ngwentari kore munye. **22** Angwane kukwe yebtä abko nieta krörö: Abraham nämane meri nibu ben. Meri iti abko klabore meri era metre Abrahamkwe kräke. Meri klabore ye abko kädian nämane Agar abko kwe Abraham ngobo därebare iti. Meri mda abko meri era metre Abrahamkwe abko kädian nämane Sara abko kwe niara ngobo därebare arato. Sara abko ñakare klabore ni mda-kwe. **23** Akwa meri klabore abko kwe Abraham ngobo Ismael därebare, ye abko Abraham tōi erere niara därebare. Akwa Sara, meri era metre Abrahamkwe klabore ñakare abko di ñakare ngäbäkre ngibiare meri mda mda kwrere. Ne aisete Ngöbökwe ngäbäkre köböi mikani Abrahamye erere därebare Sarakwe abko kädiani Isaac kwe.

24-25 Kukwe ye nakaninkä kira ye abko tä kukwe krörö bä mike nikrä: Meri nibu abko tä kukwe ũkaninte ketebu Ngöbö-kwe nikrä bä mike: Agar abko tä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye Ngitio Sinai kanti bä mike. Agar abko klabore ni mdakwe, aisete bkänkä kukwei aibe

mikata täte kwe. Ye kwrere jire, nitre israelita käta Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mike täte abko klabore ni mdakwe kwere, aisete nitre israelita abko Agar ngäbriänkätre kwrere. Ngitio Sinaí kä Arabia kánti, ye mden abko juta Jerusalén ara mtare kwrere, ñobtä ñan angwane nitre israelita nünanka Jerusalén tä klabore jökrä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kräke. **26** Akwa nitre Ngöbökwe era metre tödekaka Jesubti abko tä tikaninte amne, juta Jerusalén tarä mda kä käinbti kräke. Niaratre abko klabore ñakare Sara kwrere, aisete nitre tödekaka Jesubti, ye abko Sara ngäbriänkätre kwere, **27** ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta juta Jerusalén bä mike meri ngäbäkre ngibiare ñakare Sara kwrere abko krörö:

Meri, ma ngäbäkre ngibiare ñakare, akwa makwe kä ngwian nuäre jabtä.

Angwane meri ie ja tare nika ño ngäbäkre ngibiabtä gare ñakare, ye abko käkwe ngrate krikri kä ngwiane nuäre jabtä, ñobtä ñan angwane meri kwe ngäbäkre ñakare, abtä tuanimetre brarekwe, ye abko ngäbriänkä rabadi bäri kwati meri nünanka brarebe ye ngwä.

Ne aisete, meri kwe ngäbäkre neme ñakare, ye käkwe kä ngwian nuäre jabtä, *Isaías 54.1*

nieta Ngöbö Kukweibtä.

28 Ti mräkätre, munkwe tödekani Jesubti, aisete mun abko Abraham ngäbriänkätre köböi mikani Ngöbökwe arato, aisete mun abko Isaac kwrere. **29** Sara abko kise mriani jabtä, aisete ngäbäkre ñakare kwe, akwa Ngöbökwe ngäbäkre köböi mikani ie, erere ngäbäkre Isaac därebare Ngöbö Üai diebti. Akwa käne, meri klabore abko kwe ngobo Ismael därebare, akwa ye abko Ngöbökwe köböi mikani ñakare, amne Ismael nämane Isaac mike ja tare nike. Ye kwrere kukweta nakenkä mtare. Ngöbö Üai diebti nita tödeke Jesubti amne nitre Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikaka täte tä Ismael kwrere, käta ni mike ja tare nike tödekabtä Jesubti. **30** Akwa Ngöbö Kukwei käta niere krörö kukwe yebtä abko ütiäte mtare mun kräke:

Ngöbökwe niebare

Abrahamye:

Meri klabore ye juentari ngobo kwe yebe, ñobtä ñan angwane meri klabore ngobo ye käkwe ñan jändrän rünkwe dräidre jire chi jabtä, meri klabore ñakare tä nüne brare kwebe abko ngobobe, *Génesis 21.10*

abko Ngöbökwe niebare Abrahamye. **31** Ne aisete ti mräkätre, ni abko ñakare meri klabore ngobo Ismael kwrere, akwa ni abko meri Sara klabore ñakare ngobo kwrere, aisete nita klabore ñakare.

Nita tikaninte Kristo köböire

5 1 Nikwe nünandre ni tikaninte kwrere, abkokäre Kristo kākwe ni tikaninte. Ne aisete Kristokwe mun tikaninante, yebtä munkwe nünanka dite kärekāre amne munkwe ñan ja mikata ni klabore kwrere Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ngoto täni, kukwe ye mikakäre täte, ja mikakäre metre Ngöbö ngwäre-kri abko tita niere munye.

2 Ti mräkätre, olo ketete ti kukweiye munkwe. Ti Pablo kä bike niere krörö munye: Ni brare brare tödekaka Jesubti kākwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä, ye abko mun mden mden töta nebe nuein ja mikakäre metre Ngöbö ngwäre-kri, ye ngwane Kristo krütani munkrä, ye ñan rabadre ütiäte mun kräke. **3** Ye abko ti bike niereta krörö mda munye: Ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä tä ükaninte, ye mun brare mden mden kākwe mika täte angwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye erere munkwe mikadre täte jire jökrä angwane, ñan kukwe ketetibe mika täte munkwe.

4 Mdakäre abko, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte mun tö rabai metre Ngöbö ngwäre-kri, ye ngwane mun nika-ni Kristo bäre mento angwane, Ngöbökwe ja moto mikani kuin munkrä abko ie munkwe trö kwitani. **5** Akwa ni abko tä töde-ke Kristobti, yebtä ni ngite ñakare mda Ngöbökwe niedi abko nita ngibiare kisere Ngöbö Üai köböire, **6** ñobtä ñan angwane

nita tödeke Kristo Jesubti, ye köböire abko ni ñäräkrä mikani kwatabtä ya, ñakare ya, akwa ye abko ñakare ütiäte Ngöbökrä rabakäre metre niara ngwäre-kri, akwa nita tödeke Jesubti aibe ütiäte kräke amne, nita tödeke era metre Jesubti abko kätä ni kite ni mda mda tarere.

7 Mun nämane näin kuin ji Jesukwe bti, ¿ye nirekwe kukwe mdara jire mikani mun jiete amarebti kukwe era metre Jesubtä abko mun ñan tö mikai täte ye? **8** Ngöbö kākwe mun kārā-bare jakrä ye ñan kākwe kukwe ye mikani mun jiete. **9** Kukweta nakenkä mun ngätäite ye abko lebadura bante kwrere abko krörö: Lebadura mikata chi arinante abko tä ngitie jökrä arina kabrete, ye kwrere jire kukwe dirita blo abko ni braibe tä mike ütiäte mtare, ye kaita ngitie mun ngätäite, kätä ni jökrä töi kwite. **10** Akwa mun abko töi tädi ja kwrere tibe ti Dänkien diebti, abkobti tita tödeke angwane, nire nire kätä kukwe blo mike mun jiete ye abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen mun nika dokwäre.

11 Angwane ti mräkätre, ni brare brare kākwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä, ye ti tädre mike ütiäte janknu ja mikakäre metre Ngöbö ngwäre-kri amne, ti tädre nuemna ni mdaye, ye ngwane Kristo kämikani krusobtä ni kräke tita niere, yebtä nitre ñan rabadre romon tikrä amne ñan rabadre näin kisere ti jiebt. **12** Akwa nire nire tä näin

kukwe mike mun jiete kâta ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä munye, iye ara jire kâkwe ja diandrete gwängwarbe näre! Abko kore se.

Ja taredre kwärikwäri

13 Ti mräkätre, Ngöbökwé mun kâräbare rabakäre tikaninte, akwa munta tikaninte, yebtä abko mun töi rabadre ngitiekä kämekäme, ye jiebtî mun rikadre betekä, abkokäre munta tikaninte abko munkwe ñan nütü jire chí. Akwa munkwe ja taredre kwärikwäri, kâkwe ja die mikadre kwärikwäri jändrän jökräbtä, 14 ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye abko tä ükaninte ketetibe jökrä abko krörö:

Mata ja tarere au,
ye kwrere makwe ni mda
mda tare arato,

Levítico 19.18

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. 15 Munkwe ja ngibia, ñobtä ñan angwane mun tädre rüre jabe kwärikwäri janknu amne mun tädre ja kwete kwärikwäri janknu, ye ngwane munkwe ja juandre ngwarbe, aiseite batibe mun ñan rabadre ja gete mda jabe kwärikwäri Jesu käbti, ye abko rabadre blo, aiseite ja tare-dre munkwe tita niere.

Ngöbö Üai amne kukwe kämekäme mdeita ni töibtä

16 Tikwe kukwe nini, yebtä abko ti bike kukwe mdara jire niere krörö munye: Munkwe kä bian Ngöbö Üaiye ja jie

ngwiankrä nüne metre Ngöbökrä kärekäre angwane, kukwe kämekäme tä mun töibtä abko mdeita nebe munye, ye munkwe ñan nuendre, 17 ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme tä mun töibtä abko mdeita neme munye, ye abko tä rüre Ngöbö Üai rüre, munkwe ñan kä biandre Ngöbö Üaiye ja jie ngwena abkokäre. Erere arato, kukwe kämekäme mdeita neme munye, ye rüre Ngöbö Üai tä rüre, kukwe kämekäme tä mun töibtä, ye munkwe ñan mikadre täte abkokäre. Ye erere kukwe kämekäme mdeita neme munye amne Ngöbö Üai tä nüne munbtä, ye tätre rüre jabe kwärikwäri. 18 Akwa Ngöbö Üai tä mun jie ngwena era metre bkänä ne ngwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye ngoto täni mun ñan rabadre klabore mda.

19 Ni mda mda töi kämekäme abko erere mdeita neme ie kâta nuene, ye abko tä nüke gare kuin btätre, aiseite kukwe krörökrörö nuenta kwetre: tä ja mike gure bati bati, tätre kukwe kämekäme nuene jabtä kwärikwäri ja mikakäre nuäre amne, kukwe gaidre kri abko tätre gaire ñakare jire chí nukro kwrere. 20 Erere arato, jändrän ngwarbe mikata ngöböre jae, ni kwrare, ni sukiare, ni ngürüne kâta kukwe nuene blo ni mdabtä, ni mätäta neme käre ni mdabtä amne ni rüre käre ni mdabe, ni mokrere ni mdabe jändrän kwe dokwäre. Erere arato, ni moto nebe romon jötrö ngwarbe amne ni ni mda mda mike ja rüre kwärikwäri, ni dirire ni

ñäkäbtikäre jene jene amne ni ni mda diankaka jakri. **21** Erere arato, ni mda jändrän bkäne abko dokwäre ni mätä btä, ni dröba nike käre amne ni mröre kabre krübäte amne, kukwe mda diän diän ne kwrere nuenta kwe-tre, ye abko gare kuin, aiseite kukwe kämekäme nuenkä kore, ni yebtä abko Ngöböta gobrane ñakare, aiseite ñan rabadre jire Ngöbö kanti kä käinbti abko tikwe nieba munye, mden erere tita niereta munye mtare.

22 Akwa Ngöbö Üai tä nüne nibtä angwane abko tä ni die mike kukwe krörökrörö nuene: nita ni mda mda tarere, käta neme bäri juto nibtä, nita nüne jäme Ngöböbe amne ni mda mdabe, nita jändrän jökrä ngibiare bätärekä, nita ni mda mda kaen ngäbti ja moto jämenbti, nita ja moto mike kuin ni mda mdakrä, nita ja kukwei amne Ngöbö Kukwei mike täte abtä tödekata nibti, **23** amne nita bike tidrä ni mda mdabtä amne, ni töi kämekäme ye nita ketebtä au. Ye rüere abko kukwe ñakare jire kä nebtä. **24** Nire nire nena Kristo Jesukwe abko käkwe kukwe kämekäme ni töibtä ye mikanina jökrä krusobtä Kristobe gwaire amne, kukwe kämekäme mikani-na jökrä temen nikwe. **25** Mtare ni nena nüne Ngöbö Üai köböire, aiseite ari kä bien Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä arato. **26** Akwa nikwe ñan bikadre krikri jabtä kwärikwäri. Erere arato, nikwe ñan ja kwitadre ja rüere kwäri-kwäri amne jändrän ni mdakwe,

dokwäre nikwe ñan bätä ngwian-dre btä.

Nikwe ni mda mda die mikadre

6 **1** Mdakäre abko ti mräkä-tre, mun mräkä tödekaka Jesubti käkwe ja mika ngite, ye ga munkwe angwane, mun mden mden käta kä bien Ngöbö Üaiye mun jie ngwena metre ye käkwe mun mräkä die mika, niara rikadreta ji metrebti abkokäre. Akwa munkwe die mika ja moto jämenbti angwane, makwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane nane kukwe jatadre ma rüere amne makwe ja mikadre ngite arato, aiseite makwe ja ngibia. **2** Ye abko, kukwe mun itire itire kwe, ye ie munkwe kötä mika gwaire jökrä ja die mikakäre kwärikwäri kärekäre köbö kwatirekwatire. Munkwe ja die mikadre kore ne ngwane, nikwe nünandre ño ükaninte Kristokwe ye mikadi täte munkwe. **3** Akwa nire nire abko ütiäte ñakare, akwa ja rabadre ruen kri ie mräkä mda mdabtä mun ngätäite, aiseite ñan tö kötä mikai gwaire, ye ngwane ni ye tä ja ngököta au. Ni ye käkwe ni mda mda die mikadre.

4 Ne aiseite, ni itire itire tä sribi nuene ño, ye mika ñäräre kuin kwe, yebtä blita au kwe jakrä angwane, jändrän nuenta kuin kwe raba tuen ie, yebtä tö raba ja käikitekä ne ngwane ja käikitaka kwe, akwa ni mda mda tä sribi nuene ño, yebtä ñan ñäkä kwe, **5** ñobtä ñan

angwane ni itire itire kākwe
töbikadre tribe jen kwe ngwian-
btä kuin metre.

6 Mdakäre abko, kukwe kuin
Jesubtä ye nireta dirire munye,
ni ye abko munkwe die mika
jäändrän jökrä kuinkuinbtä arato.

7 Angwane munkwe ñan ja
ngöka au! Ni ñakare jire iti
kākwe Ngöbö mikadre yakrä jae,
ñobtä ñan angwane nita nura ño
ño nökö, ye erere nita ngwä ötö,
8 ye kwrere nire nire töibtä
kukwe kämekäme tä amne mdei-
ta neme ie, erere tä nuene, ye
abko nura nökata kwrere amne
ye ütiäre abko rabadi kärekäre
Ngöbö bäre mento, ye abko nura
ngwä ötata kwrere. Akwa nire
nire käta kä bien Ngöbö Üaiye ja
jie ngwiankrä, erere tä näin Ngö-
bö Üai köböire, ye ütiäre abko
rabadi nüne kärekäre Ngöböbe.
9 Aisete ni ñan rabadre dräre jire
jäändrän kuin nuene ni mda mda-
krä, ñobtä ñan angwane ni ñan
di krütadre jäändrän kuin nuene
ne ngwane, köböitira jire Ngöbö-
kwe sribi nikwe ye ütiä biandi
nie. **10** Ne aisete ni di tärä ne
ngwane, käre ni tädre biare ni
mda mda die mike, akwa ni mrä-
kä tödekaka Jesubti ye abko bäri
die mikadre käne.

Pablota kukwe niere mrä

11 Ti mräkätäre, mtare ti ara
jire käta kukwe ne tike kríkri ja
kise jenbti mun kräke, ti ara jire
käta tärä ne tike rabadre gare
metre munye abkokäre. **12** Tärä
yebtä abko ti tö nieita krörö
munye: Ni ruäre tä ja ñäräkrä

mikamna kisere ja kwatabtä
munye ja bä mikakäre kuin nitre
israelita mda mda okwäte
angwane, Kristo ngatani kruso-
btä nikrä aibe ütiäte ni diantari-
käre, ye aibe niedre kwetre, abtä
nane nitre israelitakwe mikadre
ja tare nike abko jürä btätäre,
aisete tä ja ñäräkrä mikamna
munye. **13** Akwa nitre israelita
ñäräkrä mikani kwatabtä, ye
abko ñan tä Kukwe Biani Ngöbö-
kwe Moiséye ye mike täte jökrä,
akwa mun abko kākwe ja
ñäräkrä mikadre ja kwatabtä
Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye
ye mikakäre täte jökrä, ie niara-
tre tö. Yebti munkwe ja ñäräkrä
mikadre ja kwatabtä angwane,
rikadreta ja käikitekä munbti ni
israelita mda mdaye, abkokäre
tädre mun nike kisere kore.

14 Akwa ti abko, jäändrän
ñakare jire tikwe bti ti raba bike
kri ja mikakäre ütiäte. Angwane
ni Dänkien Jesukristo ngatani
krusobtä nikrä, ye aibe ütiäte
tikrä mtare, ñobtä ñan angwane
Kristo ngatani krusobtä tikrä, ye
köböire abko jäändrän kä nebtä
ütiäte ñakare tikrä amne ti abko
ütiäte ñakare ni kä nebtä okwä-
te. **15** Ye abko, ni ñäräkrä mika-
ni ni kwatabtä ya, ñakare ya, ye
abko ñakare ütiäte Ngöbö ngwä-
rekri, akwa ni dätebareta btin
Jesukristo köböire, ye abko bäri
ütiäte Ngöbökrä. **16** Angwane
nünandre ño Jesukristo köböire
tita niere, ne kwrere mun mden
mden tä nüne, mun yebtä abko
kä jäme Ngöbökwé raba amne
mun jökrä raba ruentari tare

Ngöböye. Erere arato, nitre töde-
kaka Jesubti, yebtä kä jäme Ngö-
bökwē raba amne raba ruentari
tare Ngöböye.

17 Mtare mentokwäre abko,
ni mdakwe ñan ti nikadre jire
chi mda diribtä, ie ti tö, ñobtä
ñan angwane tita tödeke Jesubti,

yebtä tikwe ja tare nikani kri
abko träin tä jökrä ti ngrabare, ti
sribikä Jesukwe bä mikakrä
tibtä, aisetē ti ñan nikadre, ie ti
tö. 18 Ti mräkätre, ni Dänkien
Jesukristo käkwe ja moto mika
kuin mun jökrä kräke. Amen.
Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre

Efesobokrä

Efesios

Pablo kākwe tärä ne tikani angwane, niara nämāne ngite kā teri juta Romate kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Ne nakaninkä ño abko tä tikani Hechos 28.14-31 yebtä. Pablokwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Efeso amne Efeso bäre temen kräke. Juta Efeso abko juta ütiäte amne ju ngöbö ngwarbe mikakrä ütiäte jae nämāne kabre yete. Ju bäri ütiäte abko ngöbö ngwarbe kädianta Diana kräke (Hechos 19.23-31).

Pablo nämāne niken Jesu kukwei ngwena angwane, niara nükani juta Efesote, kākwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare btin ietre abko tä tikani Hechos 18.18-21 yebtä. Akwa namani jötrö yete, bti nikani ta. Abti nükāninta bobukäre angwane, nünabare kā komä kwe Efesote, Ngöbö Kukwei dirikäre yete abko tä tikani Hechos 19 yebtä.

Nitre tödekaka Jesubti nünanka Efeso kanti abko kukwe ñakare bökān, btä Pablokwe kukwe tikani. Bäri, Ngöbökwē kukwe nuenbare keta kabre bätäkā ngwarbe ni kräke ja moto kuinbti, yebtä Pablokwe kukwe tikani kabre tärä nebtä. Nikwe nünandre ño ni Dänkien Jesukristo mikakäre ütiäte jae, btä Pablokwe blitabare tärä nebtä.

Jesukristo köböire Ngöbökwē ni jökrä, israelita amne ñakare israelita dianintari, kākwe mikani ja gete jabe. Kukwe mden mden btä nämāne rüre jabe kwärikwäri, yebtä ñān rüdre mda kwetre, ñobtä ñān angwane Ngöbökwē niaratre mikani ni itibe kwrere Jesukristo ben gwaire. Ngöbökwē ye nuendre abko niarakwe ngibiabare tiebe, akwa mtare mikata gare kwe Jesukristo köböire. Ngöbökwē nitre tödekaka Jesubti mikani ketetibe Jesukristobe, aise te nünandre deme kwetre amne ja die mikadre kwärikwäri kwetre nünenkä dite Jesubtä, ñobtä ñān angwane üai kämekāme tärä kabre abko tä rüre nitre tödekaka Jesubti rüere, aise te Pablokwe tärä ne tikani kukwe yebtä.

Pablota köbö ngwentari

1 1 Ti Pablo kätä tärä ne tike. Ngöbö tö namani ti mikai Jesukristo kukwei ngwianka abko erere tita sribire kräke.

Mun deme deme tödekaka Kristo Jesubti kätä nüne juta Efesote abko kräke tita köbö kuin juen. **2** Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo kākwe ja moto mika kuin munkrä amne,

mun mika nüne jame kwetre, ie ti tö.

Ja moto kuinbti Ngöbökwe ja di biani kri nie

3 Ngöbö, ni Dänkien Jesukristo Rün raba käikitaninkä, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä kuin-
kuin kä käinbti biani kwe nie, ñobtä ñan angwane nita ketetibe Kristobe aisete. **4** Erere arato, kä däte ngämi känenkri Ngöbökwe ni dianinkä jakrä rabakäre kete-
tibe gwaire Kristobe. Ngöbökwe ni dianinkä kore jakrä nünakäre kuin deme amne ngite ñakare ja ngwärekri. Ngöbökwe ni tarebare, **5** aisete köbö kitani kwe ni kakrä ngäbti ja ngobo jen kwrere Jesukristo köböire, ye abko niara tö namani nuein ja moto kuinbti amne käi namani nuäre btä ngwena bare. **6** Ngöbökwe ni tarebare kuin bä nuäre ja moto kuinbti, yebtä abko nikwe käikitadrekä käre. Niarakwe ni tarebare kuin bä nuäre ja moto kuinbti, ye mikani gare nie niara Odei tarebare kri kwe ye köböire. **7-8** Erere arato, Kristo krütani krusobtä, därie nimianinte nikrä, ye köböire abko nita neme ketetibe Kristobe angwane, Ngöbökwe ni kökanintarita jakrä, käkwe ni tikaninte. Amne ni ngite niara rüere, ye dianinkä jökrä mento nibtä kwe. Ye abko Ngöbökwe nuenbare ja moto kuin nuäre yebti. Niara abko bäri töbtä amne kukwe jökrä tä nuke gare ie. **9** Kira Ngöbö tö namani kukwe mikaitbe ño tiebe, ye ere-
re mikanintbe kwe, abti

mikanina gare kuin kwe nie. Ye abko, Ngöbökwe ja moto mikani kuin amne, kukwe mikanintbe kore kaibe kwe angwane, tö namani kukwe ye ngwena bare abko erere namani bare ie Kristo köböire. **10** Kä kitani nuäi kwe abko erere käi nükani angwane, kukwe mikanintbe kwe, ye erere namani bare täte jökrä Kristo köböire. Kukwe mikanintbe Ngöbökwe ye abko krörö: Jändrän jökrä kä käinbti amne kä temenbtä abko rabadre mikani gare jökrä täte Kristoye angwane, Kristo rabadre ji dokwäte jändrän jökräbti ta.

11-12 Kira Ngöbökwe köbö kitani ni kakrä ngäbti abko erere ni dianinkä jen jakrä kwe, ye köböire ni rabadre jen Ngöbökwe, abkokäre nitre israelita ara jire käta tödeke bäri käne Kristobti nitre ñakare israelitare känenkri, käkwe Ngöbö di kri bä nuäre ye käikitadrekä kärekäre, abkokäre Ngöbökwe kukwe mikanintbe ni diantarikäre jakrä. Ye abko Ngöbö tö namani nuein ño, erere nuenbare kwe. **13** Ere-
re arato, Ngöbö kukwei kuin Kristobtä ni diantarikrä ye abko Ngöbö kukwei era metre, ye mun ñakare israelitare käkwe kukwei nuani angwane, munkwe kani ngäbti, käkwe tödekani Kristobti angwane, Ngöbökwe mun mikani ketetibe gwaire Kristobe. Yebti, Ngöbökwe ja Üai deme mikani nüne munbtä, ye abko tä ñäräkrä kwrere munbtä, mun jen Ngöbökwe mikakäre gare. Ngöbö Üai Deme ye mden abko

Ngöbökwe köböi mikani kira. **14** Akwa Ngöbökwe ni diandretari tâte jökrä amne ni rabadre juta jen Ngöbökwe tâte jökrä amne ni rabadre Ngöbö di kri bä nuäre ye käikitekä kärekäre abko bä mikakrä Ngöbökwe ja Üai Deme biani nie. Yebtä abko ni rabadre kuin niere Ngöböye.

Pablota blite Ngöböbe

15 Mun abko tä tödeke kwatibe ni Dänkien Jesubti amne munta juta deme Ngöbökwe tarere, ye tikwe kukwei nuaba angwane, **16** ye näire mentokwäre tita blite Ngöböbe angwane, käre tita kuin niere ie munbtä. **17** Ngöbö ni Dänkien Jesukristo amne ni Rün bä nuäre ye ie käre tita kukwe ribere krörö munkrä: Ngöbökwe mun mikadre töbtä ja Üai köböire amne ja mikadre gare metre kwe munye ja Üai köböire, niara rükadre gare bäri kuin munye abkokäre. **18** Erere arato, tita kukwe mdara jire ribere krörö Ngöböye munkrä: Ngöbökwe mun käräbare jakrä, aisete mtare jändrän kuin ngibiata Ngöbökwe munkrä kä käinbti mden munta ngibiare kisere, ye rükadre gare metre munye, abkokäre Ngöbökwe kä trä tikadre mun töite. Erere arato, juta deme Ngöbökwe abko rabadi bä nuäre amne ütiäte kri Ngöbökrä abko rabadre gare munye, abkokäre niarakwe kä trä tikadre mun töite abko tita kärere munkrä Ngöböye. **19** Erere arato, Ngöbö di kri ñan krütare, ye mden abko tä ni tödekaka

Jesubti die mikakrä, ye rabadre gare munye, abkokäre Ngöbö-kwe kä trä tikadre mun töite abko tita ribere ie. Ngöbö di kri tä mun kräke abko Ngöbökwe mikani tuadre, **20** käkwe Kristo mikaninta nire ja di kribti amne kä bäri ütiäte, kanti Kristo mikani tākänintbe ja küde ruenkri kä käinbti kwe ja di kri yebti. **21** Ye abko, üai käme jökrä amne angele jökrä Ngöbökwe tä dänkiene, käta gobrane, käta ja di kri mike gare, yebti ta Ngöbökwe Kristo mikani bäri ütiäte. Erere arato, jändrän jire jökrä tä kä ne ngwane amne jändrän jire jökrä jatadi kä mrä angwane, yebti ta Ngöbö-kwe Kristo mikani bäri ütiäte. **22** Mdakäre abko, Ngöbö-kwe jändrän jökrä mikani Kristo ngoto täni amne, nitre gätäkä Kristo käfti, ye kräke Ngöbökwe Kristo ara jire mikani dänkiene ji dokwäte niaratre dokwä kwrere, **23** ñobtä ñan angwane nitre gätäkä Kristo käfti ye abko Kristo ngrabare kwrere amne Kristo ara btä Ngöbö tä nüne tâte jökrä amne Ngöbö tä tâte jändrän jökrä bti ta.

Ngöbökwe ni mikani nire Kristo ben gwaire

2 **1** Mdakäre abko, käne mun ñakare israelitare ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere amne mun nämane ja mike ngite Ngöbö rüere. Ye mden kisete, mun nämane ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwäre-kri. **2** Mun nämane nüne kore

angwane, ni tõi kämekäme tä nüne ño kä nebtä Ngöbö rüere, ye kwrere jire mun nämane nüne. Amne Satana tä gobrane kä drünente, ye abko tõi namani nebe mun tuai dre dre nuein abko erere mun nämane ja mike ngite. Erere arato, nitre Ngöbö Kukwei kitaka temen, ye ngätäite Satana ara tä sribire Ngöbö rüere abti kä nüke mtare. Satana ye mden nämane mun tõi mike nüne ño abko erere mun nämane nüne kena. **3** Ye kwrere arato, nun israelita ngämi tödeke Jesubti, känenkri nun jökrä nämane nüne mun kwrere siba angwane, kukwe kämekäme mdei nämane nebe nunye abko jiebtì nun nämane nakwen. Amne nun ngrabare, ie kukwe kämekäme mdei nämane nebe angwane, nun nämane nuene. Erere arato, nun tõi nämane ngitiekä kämekäme abko jiebtì nun nämane nakwen. Nun nämane nüne kore, ye dokwäre abko Ngöbökwè nun mikadre ja tare nike kri krübäte ni mda mda kwrere, ye abko rabadre dbe, ñobtä ñan angwane nun nämane ja mike ngite, dokwäre Ngöbökwè nun mikadre ja ngie nuen kore.

4-5 Akwa Ngöbö abko bäri moto kuin kākwe ni tarebare kri krübäte abko krörö: Ni nämane ja mike ngite Ngöbö rüere, abtä ni nämane ni ngwäkäre kwrere, kä nämane mente Ngöböye, ye ngwane Ngöbökwè ni mikani nire Kristo ben gwaire. Ngöbö moto kuin, ye mden köböire abko mun ñakare israelitare

namani dianintari. **6** Amne Kristo ben gwaire Ngöbökwè ni mikanina nire amne, kä bäri ütiäte kri kä käinbti kanti Ngöbökwè Kristo mikani dänkiene, ye kanti ni mikanina tākänintbe Kristo Jesu ben gwaire. **7** Ngöbökwè kukwe nuenbare jökrä kore, ye abko kä mrä näire Kristo jata-dita angwane, Kristo Jesu köböire Ngöbökwè ja moto mikani bäri kuin nikrä, ye niara rabadre bä mike kärekäre, **8** ñobtä ñan angwane Ngöbökwè ja moto mikani kuin munkrä kākwe mun dianintari, munkwe tödekani Jesubti angwane. Ye abko ñan jändrän kuin nuenbare munkwe abko ütiä nükani kore munye, akwa Ngöbö ara jire kākwe mun dianintari ngwarbe ja moto kuinbti. **9** Mdakäre abko, ñan munkwe sribi kuin nuenbare au jakrä abko ütiäre mun namani dianintari, ye abko ni ñakare jire iti rabadre bike kri, abkokäre Ngöbökwè kukwe mikanintbe kore, **10** ñobtä ñan angwane Kristo Jesu köböire Ngöbö ara jire kākwe ni dätebare kuin bä nuäre. Amne nikwe sribi kuin nuendre kärekäre ni mda mda die mikakäre abko Ngöbökwè ükaninte kira, ye kwrere nikwe nuendre, abkokäre Ngöbökwè ni dätebare kore Kristo köböire.

Ni jökrä tödekaka Kristobti abko Ngöbökwè mikani ketetibe gwaire Kristobe

11 Ne aisete, Kristo ngämi krüte krusobtä, känenkri mun ñakare israelitare abko nämane

nüne ño, ye munkwe ngwianta töre jae. Käne nitre israelita ñäräkrä mikani kwatabtä ni kä nebtäkwé abko nämáne mun kä den “nitre ñäräkrä ñakare kwatabtä,” nämáne niere munbtä, mun mikakäre ngwarbe jae. **12** Kä ye ngwane abko Kristo gare ñakare munye amne mun nämáne nüne jenena juta israelita bäre mento. Erere arato, Ngöbökwé kukwe ükaninte nitre israelitabe angwane, jändrän köböi mikani kwe ietre, ye abko nämáne ñakare munkrä amne, ni mda ni diantarikä abko nämáne ñakare jire tödekakrä munkwe. Erere arato, Ngöbö era metre ye abko gare ñakare munye.

13 Mun nämáne nüne mente Ngöböye, akwa Kristo Jesu krütani krusobtä, däríe nimianinte, ye köböire abko mun nena krötö Ngöbö ken ketetibe gwaire Kristobe.

14 Kristo abko ni mikaka ja mäketä jabe kwärikwäri. Ni israelita amne ni ñakare israelitare mikani juta kwatibe kwe. Erere arato, nitre israelita amne nitre ñakare israelita mätä nämáne kri jabtä kwärikwäri, ye abko ki nämáne ni jiete kwärikwäri kwrere. Kristo krütani angwane, mätä kri ye abko kitani jökrä temen kwe. **15** Erere arato, Kristo krütani krusobtä angwane, ja ngrabare ye te niarakwe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikani ütiäte ñakare mda ja mikakrä metre Ngöbö ngwäre-kri. Nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämáne ja rüere

kwärikwäri, akwa Kristo krütani krusobtä niaratre mikakäre ketetibe gwaire ni itibe btin kwrere. Ye köböire abko juta ketebu ja rüere kwärikwäri abko mikani nüne jáme jabe kwärikwäri kwe. **16** Erere arato, Kristo krütani krusobtä, köböire juta ketebu mikani ketetibe gwaire ni itibe btin kwrere ye mikakäreta gwaire Ngöböbe amne, nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämáne rüere Ngöbö rüere, akwa Kristo käkwe mikani ja mäketä Ngöböbe. **17** Kukwe kuin ni mikakrä nüne jáme jabe kwärikwäri abko Kristo jatani ngwena ni jökrä kräke, aisete mun ñakare israelitare nämáne nüne mente Ngöböye amne nitre israelita nämáne nüne ja ken Ngöböbe, ye kräke Kristo jatani kukwe kuin ngwena kore. **18** Ne aisete Kristo köböire ni ñakare israelitare amne ni israelita abko raba niken jáme nebe ni Rün ngwäre-kri Ngöbö Üai itibe köböire.

19 Ye mden kisete, mun ñakare israelitare abko ñakare chui menteni kwrere Ngöbö ngwäre-kri mtare. Akwa nitre israelita abko juta deme Ngöbökwé, ye ben gwaire mun nena ütiäte amne nitre israelita abko Ngöbö ngäbriänkätre kwrere, ben mun nena ja mräkäre. **20** Mdakäre abko, mtare mun abko ju kwrere amne, kukwe diribare nitre Jesu kukwei ngwiankakwe amne nitre Ngöbö kukwei niekäkwe, ye abko jä mikata ju ketabtäkrä dite krö. Kukwe diribare kwetre yebtä abko munta ja ketebtä dite

amne, Jesukristo abko jä bäri ütiäte kri ju mikakrä jä mda mda ye ngwä, yebtä munta ja ketebtä dite arato. **21** Ye abko, ju mikata niken abko ketakata niken kiakia ja täritäri abti tä niken nebe bare, ye kwrere munta niren gwaire jökrä Kristo köböire abti ju deme Ngöbökwe tä mikani ketetibe gwaire ni Dänkienbe, ye kwrere mun rabadi. **22** Erere arato, Kristo köböire munta nekete jökrä jakri, ye köböire abko mun näin nebe ju Ngöbö-kwe kwrere abko te Ngöböta nüne ja Üai köböire.

Pablo juani sribire nitre ñakare israelitare ngätäite

3 **1** Ti Pablo tä sribire mun ñakare israelitare kräke. Kristo Jesu mikabtä gare mun ngätäite, dokwäre tita ngite kä teri nete. **2** Ye abko, Ngöbökwe ja moto mikani kuin munkrä abko ti mikani niekä kwe munye, ye nena gare kuin munye ruen tie. **3** Ye abko tikwe tärä tikaba chi käne munye, yebtä abko kukwe nämane kaibe tiebe Ngöbökwe abko Ngöbökwe mikani gare tie abko tikwe tikaba munye. **4** Munkwe ñäkädre tärä yebtä angwane, kukwe nämane kaibe tiebe Ngöbökwe Kristobtä ye abko nena gare metre jökrä tie abko rükadi gare munye. **5** Kukwe ngibiabare kaibe tiebe Ngöbökwe ye abko mikani gare ñakare kwe nitre kirakiraye mekera, akwa mtare nitre deme deme Jesu kukwei ngwianka amne nitre Ngöbö kukwei niekä

abko ie Ngöböta mike gare ja Üai köböire. **6** Angwane kukwe nämane kaibe tiebe Ngöbökwe abko krörö: Ngöbö kukwei kuin Kristobtä, köböire Ngöböta nitre ñakare israelitare kärere jakrä, amne jändrän Ngöbökwe nämane nitre israelitakrä abko nitre ñakare israelitare rabadre bkäne siba nitre israelitabe Kristo Jesu köböire. Erere arato, nitre ñakare israelitare abko rabadre ni itibe kwrere nitre israelitabe, amne jändrän köböi mikani Ngöbökwe nitre israelitaye, ye abko nitre ñakare israelitare rabadre bkäne siba arato, ne abko nämane kaibe tiebe Ngöbökwe, akwa mtare nena gare nie.

7 Ngöbökwe ja moto mikani kuin tikrä amne ti ngwiani ruen bobre kwe jae, käkwe ti mikani sribire kukwe kuin nebtä. Erere arato, Ngöbö ara käkwe ja di kri biani ngwarbe tie sribi nuenkäre. **8** Ni bäri ütiäte ñakare nitre jen Ngöbökwe ngätäite, ye ngwä ti abko bäri chi amne bäri ütiäte ñakare, akwa kukwe kuin ütiäte kri ñan tanre Kristobtä, ye abko ti rikadre ngwena nitre ñakare israelitareye, abkokäre Ngöbö-kwe sribi biani tie. **9** Mdakäre abko, Ngöbö jändrän jökrä dätekä abko kwe kukwe nämane kaibe tiebe kira, ye abko tikwe mikadre gare ni jökräye, abkokäre sribi ye biani kwe tie. **10** Amne nitre gätäkä Kristo käfti, ye köböire Ngöbö abko töbtä kri jändrän bätäkä ngwarbebtä abko rabadi gare üai käme ye amne angeletre

Ngöbökwe tä gobrane yeye, ye mdenkäre Ngöbökwe sribi ne biani tie. **11** Ye abko, Ngöbökwe kukwe mikanintbe kira, ye erere mikani nebe bare kwe ni Dänkien Kristo Jesu köböire amne, **12** mtare nita ketetibe gwaire Kristo Jesube amne nita tödeke kwatibe Kristo Jesubti, ye mden kisete mtare kä jürä ñakare jire chi nibtä krötö Ngöbö ken Kristo köböire. **13** Ye mden kisete abko tita ja tare nike munkrä, akwa kukwe yebtä mun ñan raba ulire amne mun ñan di krüta abko ti tö ribei munye, ñobtä ñan angwane ja rabadre ruen bäri ütiäte munye, abkokäre tita ja tare nike kore munkrä.

Pablota ja di ribere Ngöböye

14 Ne mden kisete abko tita nebe ngukudokwäbti temen ni Rün Ngöbö ngwärekre. **15** Ngöbö ni Rün nikwe käkwe mräkä kwekwe tä kä käinbti amne kä temenbtä dätebare. **16** Tita kukwe ribere krörö ni Rünye munkrä: Ni Rün jändrän kuin-kuin bä nuäre bkäne kabre krübäte, jändrän yebti abko mun moto amne mun töi mikadre nünenkä dite kwe ja Üai köböire, **17** munkwe tödekadre kwatibe Kristobti, köböire niara rabadre nüne munbtä. Erere arato, Ngöböta mun tarere ño, ye kwrere mun rabadre ni mda mda tarere, yebti mun rabadre nüne abko tita ribere ni Rün Ngöböye munkrä. **18** Ye köböire abko Kristota ni tarere kri krübäte abko ni ñan raba ñäketbe jire chi ye abko

rabadre gare täte jökrä munye, nitre deme deme tödekaka Kristobti ye ben gwaire abko tita ribere kore ni Rün Ngöböye munkrä. **19** Erere arato, ni töi mräme, aisete Kristota ni tarere kri abko ñan raba nüke gare täte nie, akwa Kristo käta ni tarere bäri kri krübäte abko rükadre gare munye, ye köböire abko Ngöbö rabadre nüne täte munbtä abko tita ribere ni Rünye munkrä.

20 Amne mtare, Ngöbö aibe raba käikitaninkä, ñobtä ñan angwane nita jändrän kärere Ngöböye amne, jändrän btä ni töita ñakare, yebti ta abko Ngöböta jändrän bien bäri kri krübäte nie, aisete Ngöbö di kri tä nibtä, yebtä ari kuin niere Ngöböye. **21** Nitre gätäkä Jesu käbti abko ngätäite Ngöbö raba mikani ütiäte amne Kristo Jesu köböire Ngöbö raba käikitaninkä kärekäre. Abko kore se. Amen.

Nikwe nünanadre btin ni itibe kwrere

4 **1** Tita ngite kä teri nete ti Dänkien dokwäre, ye mdenbtä abko ti tö ribei krörö munye: Ngöbökwe mun käräbare jakrä ye abko bäri ütiäte, aisete ni käräta Ngöbökwe käkwe nünanadre ño Ngöbö mikakäre bäri ütiäte, ye kwrere munkwe nüna abko krörö: **2** Munkwe ñan bika kri, akwa munkwe bika tidrä era metre ni mda mdabtä amne munkwe nüna jäme jabe kwäri-kwäri. Erere arato, kukwe ño ño amne ni ño ño erere btä munkwe

ja ngibia bātārekā kwārikwāri amne, mun itire itire abko tōi ñakare ja kwrere, akwa munkwe ja ka ngābti kwārikwāri amne munkwe ja tare kwārikwāri.

3 Mdakāre abko, Ngōbō Ūai Deme kōbōire munta ja māke ni itibe kwrere, ye kwrere munkwe nūnandre janknu, abkokāre munkwe nūna jāme jabe kwārikwāri. 4 Nitre gātākā Kristo kābti abko Kristo ngrabare, ye abko itibe amne Ngōbō Ūai abko itibe amne Ngōbōkwe ni kārābare jāndrān jōkrā kuin niarakwe tā mikani nikrā ye ngibiakāre kiserre. 5 Amne ni Dānkien abko itibe abko Jesukristo ara amne, kukwe kuin niarabtā aibe era metre tōdekakrā amne, ni ngōkadre ñōte diribare Jesukwe aibe metre amne, 6 Ngōbō abko itibe amne niara abko ni jōkrā tōdekaka Jesubti Rūn. Ngōbō abko bāri kri ni jōkrā bti ta amne, ni jōkrā tōdekaka Jesubti, ye kōbōire tā sribire amne tā nūne btātre arato.

7 Akwa ni itire itire, ie Kristo tō namani ja di biain ño ño, ye erere ja di biani kwe ja moto kuinbti, akwa nin ūtiā kārābare kwe nie. 8 Ye mden kisete Ngōbō Kukwei kāta niere krōrō:

Niara nikaninta kā kāinbti angwane, ni kani ngite ngite kwe abko erere nikani ngwena jōkrā kā kāinbti jabe, kākwe ja di biani ni kā nebtāye.

Salmos 68.18

abko nieta Ngōbō Kukweibtā.

9 ŪYe ñobtā abko nikaninta kā

kāinbti nieta? Niara abko nūkan nūne kāne kā temen nebtā, abti nikaninta kā kāinbti, aisete nieta kore. 10 Erere arato, niara nūkan ni kā nebtā, arabe nikaninta kā bāri ūtiāte kā kāinbti yete, kā ketareketare kā kāinbti amne kā temen nebtā rabadre gare ie gobrankāre bti, abkokāre nikaninta kā kāinbti. 11 Niara arabe kākwe sribi biani ni ruāreye sribikāre nitre gātākā Jesu kābti ngātāite abko krōrō: ni ruāre mikani Jesu kukwei ngwianka kwe amne, ni mda abko mikani Ngōbō kukwei niekā kwe amne ni ruāre abko mikani Ngōbō kukwei kuin Jesubtā mikaka gare kwe amne, ni ruāre abko mikani ni tōdekaka Jesubti ngibiaka amne dirikā kwe arato. 12 Ni biani kore kwe juta deme Ngōbōkwe mikakāre juto biare sribi bātākā ngwarbe nuene Ngōbōkrā, Kristo ngrabare rabadre niren nebe tāte jōkrā abkokāre. 13 Ye kōbōire abko ni rabadre tōdeke gwaire jōkrā Kristobti amne Ngōbō Odei kwe abko rabadre gare kuin nie angwane, Kristo nena ūnān tāte jōkrā, ye kwrere ni rabadre nebe ūnān tāte jōkrā, abkokāre sribi biani kore Kristokwe ni ruāre yeye.

14 Ni jōkrā tōdekaka Kristobti rabadre nebe ūnān tāte kore, ye ngwane abko ni ñan tōi rabadre ngābākre kiakia kwrere mda. Ni ngābākre kiakia kwrere abko ie kukwe mda mda dirita niken angwane, tōita nikwite jōtrō kukwe mda mda ye jiebti, abti mrā nitre ni

ngökaka kätä kukwe dirire blo abko ie tätre ja ngökamna. Amne bäsi ru mrenbti juankata nebe mürekwe nekwäre sekwäre, ye kwrere jire tä nakenkä nitre ngäbäkre kiakia kwrere yebtä. Ye kwrere nikwe ñan nünandre mda. **15** Akwa kukwe era metre ye abko nikwe niedre ni mda mdaye, niaratre tarere kwärä angwane, Kristo ni dokwä, kwrere jire ni rikadre niren gwaire jökrä abti mrä ni rabadi ünän täte jökrä. **16** Ye abko, ni ngrabare tä niren kuin amne ni kiakia ngrabare tä neketaninkä kuin jökrä jabtä, ye kwrere jire nita niren kuin gwaire jökrä Kristo köböire. Ye mden kisete, nita kuin jökrä ngrabare gwaire Kristobtä, ye angwane ni itire itire käkwe sribi jen kwe nuendre niara mräkä mda mda die mikakäre angwane, ni rikai niren kuin gwaire jökrä jabtä, kätä niken ja tarere kwärikwäri.

Nikwe nünandre metre Ngöbö ngwärekre

17 Ye mden kisete, ti bike kukwe niere munye abko munkwe mika täte abko ti tö nibi niei munye ni Dänkien käfti abko krörö: Nitre ñakare israelitare tödekaka ñakare Jesubti töita ngwarbe kwäräkwärä abko erere tätre nüne, ye kwrere munkwe ñan nuna jire chi mda. **18** Erere arato, nitre ñakare israelitare töita kä ikote kukwe käme kisete amne Ngöbö ni mikaka nüne käreäre, ie niaratre tä nüne

mente, ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare jire chi ietre, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe ja töi mikani ribi Ngöbökrä. **19** Ye abko, kukwe mden mden käme amne kukwe mden mden kuin gare ñakare ietre, aisete kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe meribe amne brarebe, jiebtä tätre nakwen amne, tätre ja gaire ñakare, kätä kukwe kämekäme nuene jökrä, akwa kukwe käme ye mdei tä neme bäri janknu ietre.

20 Akwa Kristo nükani gare munye angwane, munkwe ja töitikani ñakare nünakäre kore. **21** Kukwe kuin Jesubtä abko kukwe era metre amne kukwe kuin ye munkwe kukwei nuani angwane, niara tö mun tuai nüne ño, yebtä munkwe ja töitikani ruen tie. **22** Ye mden kisete, mun nämäne nüne ño ño käne, ye abko munkwe kitadre jökrä temen amne dän käme tikateta jabtä, bti kitakata, ye kwrere kukwe nuen nämäne käne munkwe, ye munkwe kitaka jökrä, ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme nämäne mun ngökö abko käkwe mun mikani nüne käme abko diribare munye. **23** Amne mun töi nämäne ño ño käne, ye abko Ngöbö Üai köböire mun töi rabadre kwitani ni btin kwrere abko diribare munye. **24** Amne nita dän btin kite jabtä, ye kwrere mun rabadre ni btin kwrere. Ngöbö abko kukwe nuenkä metre amne niara abko deme, ye kwrere Ngöböta mun kwite btin abko diribare munye.

25 Ne aisete mun nämane ni ngökö ye kākwe ñan ni ngōka mda, amne munkwe kukwe era erere nie jae kwārikwāri mun mrākābe, ñobtä ñan angwane mun abko tä ni itibe kwrere Jesubtä aisete. 26 Erere arato, mun moto raba romon, akwa munkwe ñan ja mika ngite amne mun moto romon, ye ben ngöi mun ñan rika kibien 27 amne, munkwe ñan kä bian diabluye kore. 28 Mdakäre abko, mun mden mden nämane gore ye kākwe ñan go mda amne ni mda mda kätä jändrän mdei nike ye abko mun rabadre die mike, abkokäre munkwe sribi era metre ja kise jenbti jakrä.

29 Erere arato, munkwe ñan blita kämekāme, akwa ni mda mda kākwe mun kukwei nuadre blite angwane, rabadre mate nuäre olote, kākwe die mikadre nüne bāri metre Jesukristo kräke, abkokäre kukwe kuinkuin aibebti blita munkwe. 30 Amne munkwe ñan Ngöbö Üai Deme moto mika ulire. Ngöbökwē ja Üai Deme mikani nüne munbtä ñäräkrä munbtä kwrere, mun abko jen Ngöbökwē mikakäre gare munye. Kä mrä angwane, Ngöbökwē mun dianditari jökrä täte, ye mikakäre gare metre munye, ja Üai biani kwe munye. 31 Mdakäre abko, jändrän krörö-krörö munkwe kitaka jökrä mento jabtä: Mun mätä ni mdabtä amne mun moto romon jakrä kwārikwāri, erere arato mun moto ngadaen jötrö amne munta ngrente krikri romone amne

munta ñäke ngwarbe taretare ni mda mdaye amne munta ñäke kämekāme bätäkä ngwarbe ni mda mda rüere, ye munkwe kitaka jökrä mento jabtä. 32 Amne munkwe ja moto mika kuin jakrä kwārikwāri amne ja raba ruentari tare kwārikwāri munye amne, Ngöbökwē ni ngite dianinkä ño nibtä Kristo köböire, ye kwrere munkwe ja ngite dian jabtä ta kwārikwāri arato.

5 1 Mun abko Ngöbö ngäbri-änkä amne mun tare kri kwe, aisete munkwe ja töi mika nüne Ngöbö kwrere. 2 Erere arato, Kristo kākwe ni tarebare kri, kākwe ja mikani müre ketadre krusobtä nikrä. Angwane jändrän kukwata Ngöböye abko räta nebe kuin bāne bti, ye kwrere Kristo kākwe ja mikani müre ketadre nikrä abko namani kuin Ngöbökrä, aisete Kristo kākwe ni tarebare kore, ye kwrere munkwe ni mda mda tare arato.

3 Akwa ni deme Ngöbökwē kākwe nünandre ño, ye kwrere munkwe nuna abko krörö: ja mika gure bati bati bätäkä ngwarbe amne kukwe mda kämekāme meri amne brare ngätäite amne, jändrän jenena ie ni töta nebe jakrä, ye ñan kwandre jire chi mun ngätäite. 4 Erere arato, kukwe kämekāme diän diän, ye munkwe ñan dian kadate amne, ni töi ñakare tä blite kukwe ngwarbebtä, ye kwrere munkwe ñan blita jire chi. Amne kukwe ngwarbe kämekāme ni mikakrä kötö, yebtä munkwe ñan blita jire chi arato, ñobtä ñan

angwane ni tödekaka Kristobti abko kākwe ñan blitadre jire chi kore, akwa munkwe kuin nie jirekābe Ngöböye jändrän jökrä-btä. **5** Ye ñobtä ñan angwane nire nire kätä ja mike gure bati bati bätäkā ngwarbe amne tā kukwe mda mda nuene kämekāme bätäkā ngwarbe amne jändrän jenena ie tōta nebe jakrä, ye abko jändrän ngwarbe mikata ngöböre kwe jae kwrere. Nitre ye btā Kristo amne Ngöbö tā gobrane abko ngätäite nitre jändrän kore nuenkā ñan rabadi nüne abko ti tō nibi niei metre munye. **6** Ne aisete ni mda mda jata kukwe ngwarbe dirire kore, ye ie munkwe ñan ja ngökamna, ñobtä ñan angwane nitre ñan tā Ngöbö Kukwei mike tāte kore, kätä kukwe nuene kämekāme, ye dokwäre Ngöbökwē mikadi ja ngie nuen kri krübäte.

7 Ye mden kisete, munkwe ñan kukwe käme nuen jire chi bentre, **8** ñobtä ñan angwane mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämāne nüne ngwarbe kā ikote, akwa mtare munta nekete ketetibe ni Dänkien Jesukristobe, aisete munta nüne Ngöbö trä ngwente. Ye mden kanti ni nünanka Ngöbö trä ngwente kākwe nünandre, ye kwrere munkwe nūna kuin metre. **9** Ye ñobtä ñan angwane ni nünanka Ngöbö trä ngwente, ye köböire abko nita kite nebe moto kuin ni mda mdakrä amne nita kite nüne metre amne, nita kukwe era erere niere arato. **10** Mdakäre abko jändrän mden

mden tuen dbe ni Dänkienye, ye munkwe mika ñäräre kuin ja käne abko erere munkwe nūna.

11 Amne nitre nünanka kā ikote abko tā kukwe mikete ngwarbe, yebtä munkwe ñan ja kita siba bentre, akwa kukwe nuenta kämekāme kwetre, ye munkwe mika gare ja ngwärekre jökrä Ngöbö trä ngwente, **12** ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö Kukwei kitaka temen kätä kukwe kämekāme nuene kaibe tiebe kā ikote, ye abko gaidre kri, aisete ñan blitadre jire chi kukwe yebtä. **13** Akwa kukwe jökrä mikata gare Ngöbö trä ngwente, ye ngwane kukwe ño era metre abko tā nebe gare metre jökrä nie, **14** ñobtä ñan angwane jändrän jökrä mikata Ngöbö trä ngwente, ye abko Ngöbö trä tā mate btā abko kätä trä mike arato. Ye mden kisete nieta krörö:

Ma tödekaka ñakare

Kristobti abko tā ni kibien kwrere, aisete nüketa ngwäte.

Erere arato, ni ngwäkäre kwrere mata, aisete näinta krö amne, Kristo kākwe Ngöbö trä tikadikā ma okwäte

abko nieta kore.

15 Ye mdenbtā abko, mun tödekaka Kristobti tā nüne ño, yebtä munkwe töbika kuin ja käne, kākwe ja ngibia. Erere arato, munkwe ñan nūna ni diän diän tōi ñakare kwrere, akwa munkwe nūna ni töbtā kwrere **16** amne, kā ne näire kukwe käme nuenta bāri, aisete

munkwe nūna käre-käre Ngöbö-krä amne munkwe ñan kä gate jire chi ngwarbe. **17** Erere arato, Ngöbö tö mun tuai nūne ño, ye rükadre gare munye, ie ti tö, aiseite nitre töi ñakare, ye kwrere munkwe ñan nūna. **18** Mdakäre abko, munkwe ñan dö kwaka ña dröbakäre, ñobtä ñan angwane ni döre abko käta nebe jame dokwäbti amne, tä nebe diän krübäte, aiseite munkwe ñan dröba. Akwa köbö kwatirekwatire munkwe Ngöbö Üai tuametre nūne täte jökrä jabtä. **19** Erere arato, munkwe blita jabe kwäri-kwäri salmobtä, amne ka ükaninte niedre Ngöböye, ye munkwe nie amne ka mda mda kuin niedre Ngöböye, ye munkwe nie, aiseite munkwe ka nie amne Ngöbö käikitaka ja töibti munkwe. **20** Käre munkwe kuin nie ni Rün Ngöböye jändrän jökräbtä ni Dänkien Jesukristo käbti.

Kukwe ni gure gure kräke

21 Mdakäre abko, munta Kristo mike ütiäte jae, aiseite munkwe ja mika ütiäte jae kwärikwäri. **22** Mdakäre abko, meri gure gure abko käta ni Dänkien mike ütiäte ño jae käta kukwei mike täte, ye kwrere arato ni brare kwe ye abko mika ütiäte kwe jae, kukwe mikakäre täte, **23** ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Kristobti abko tä Kristo ngrabare kwrere amne Kristo abko tä ji dokwäte kräke, ye kwrere ni brare tä ji dokwäte meri kwe kräke. Kristo abko nitre tödekaka niarabti

Diantarikä arato. **24** Nitre tödekaka Kristobti abko tä Kristo kukwei mike ütiäte jae amne tä mike täte, ye kwrere arato meri gure käre brare kwe kukwei mikadre ütiäte jae mikakäre täte arato.

25 Amne Kristo käre nitre tödekaka bti tarebare, käre ja biani müre ketadre kräke, ye kwrere jire mun brare gure gure käre meri munkwe tare. **26** Kristo käre ja biani müre ketadre kore ni mikakäre merebe amne deme, ye abko mun nama-ni ngökani ñöte Kristo käbti munkwe bä mikani jabtä amne munkwe tödekani niarabti munkwe niebare abko munkwe bä mikani jabtä arato. **27** Erere arato, Kristo käre ja biani müre ketadre kore, ye köböire abko nitre tödekaka bti abko bä rabadre bäri nuäre amne jändrän kämekäme tiebe ñan rabadre jire btä. Erere arato, ñan rabadre ni kwata näkwain näkwain kwrere kukwe kämekäme kisete amne, jändrän mda mda kämekäme ñan rabadre jire nitre ye ngätäite, akwa Kristo tö namani tuai deme amne era metre ja ngwäre-kri, abkokäre ja biani müre ketadre kwe kräke.

28 Kristo käre ni tarebare kore, ye kwrere arato ni brare brare käre meri kwe taredre. Amne niara tä ja ngrabare tarere au, ye kwrere meri kwe taredre kwe, ñobtä ñan angwane nire nire käta meri kwe tarere, ni ye abko tä ja tarere au. **29** Ye abko ni ñakare jire iti käta bätä ngwen

ja ngrabare btä au, akwa nita ngibiare kuin amne nita mröre ja ngrabare kräke. Ye kwrere arato, Kristo tä nuene nitre tödekaka niarabti kräke, **30** ñobtä ñan angwane nitre jökrä tödekaka Kristobti abko Kristo ngrabare kwe amne ni itire itire abko Kristo kiakia ngrabare. **31** Ne aisete, Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ni brare käkwe ja mikadre gure angwane, rikadre nüne jenena rünbtä amne meyebtä mento merire kwebe.

Angwane ni nibu ye abko rabadi ni itibe kwrere,

Génesis 2.24

abko nieta kore. **32** Yebtä abko kukwe nebti jändrän ütiäte kri gare ñakare nie abko tä ükani tiebe Ngöbökre abko tä nuke gare nie, akwa Kristo amne nitre tödekaka niarabti abko btä kukweta tiebe kore Ngöbökre abko tita niere. **33** Amne mun brare brare abko ie ti bike niere-ta bobukäre krörö: Mun itire itire käta ja tarere au, ye kwrere jire munkwe meri munkwe tare amne, mun merire merire abko käkwe ni brare munkwe mika ütiäte jae abko tita niereta kore munye.

Kukwe ngäbäkre kräke amne rün btä meye kwe kräke

6 1 Mdakäre abko, mun ngäbäkrere, mun ye abko ni Dänkienkwe, aisete munkwe mun rün btä mun meye kukwei mika täte, ñobtä ñan angwane ye abko kuin ni Dänkien okwäbti.

2-3 Ngöbökre ja kukwei ne biani Moiséye nuendre ngäbäkre, ben gwaire jändrän bäri ütiäte köböi mikani käne kwe abko krörö:

Munkwe nünandre jäme amne munkwe nünandre raire kä temen nebtä, abkokäre munkwe mun rün btä mun meye mika ütiäte jae,

Deuteronomio 5.16

abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä.

4 Amne mun ngäbäkre rünre rünre abko käkwe ñan ngäbäkre munkwe moto mika romon kukwe bätäkä ngwarbe btä, akwa munkwe ngäbäkre munkwe töi tikadre amne munkwe ji kuin Ngöbökre mikadre gare ño ietre abko ie ni Dänkien tö, ye kwrere munkwe nuen.

Kukwe ni klabore kräke amne bkänkä kwe kräke

5 Mdakäre abko, mun klabore käkwe mun bkänkä kukwei mika täte ja töi kuinbti. Erere arato, munta sribire Kristo ara jire kräke raba ruen munye, käkwe mun bkänkä mika ütiäte jae amne munkwe jürä ngwian era metre, munkwe Kristo mikadre täte ye kwrere. **6** Ye abko, ñan mun bkänkä okwäbti aibe munkwe sribi nuen kuin ja bä mikakäre kuin, akwa sribikä Kristokrä ye kwrere munkwe sribi amne Ngöbö tö dreye, ye erere munkwe nuen jökrä ja töi metrebtä. **7** Ye abko, munkwe sribi ja di ngöi jökrä mun bkänkä kräke, ye

abko ñan munta sribire ni kä nebtä kräke, akwa munta sribire ni Dänkien ara jire kräke munkwe nütü, käkwe sribi kore, 8 ñobtä ñan angwane ni klabore ya o klabore ñakare ya, akwa ni itire itire käkwe dre dre nuenbare kuin, ye abko ni Dänkien käkwe ütiä biandi nie, ye abko raba gare metre munye.

9 Mdakäre abko, ni klabore käta sribire ja tõi kuinbti bkänkä kräke, ye kwrere jire mun mden mden käta ni klabore bkäne ye käkwe sribi ükadrete ja tõi kuinbti kräke. Amne munkwe ñan rätäkä mikakäre ene, ñobtä ñan angwane mun amne niaratre abko tä sribire ni Dänkien itibe kräke. Ni Dänkien ye abko tä kä käinbti amne niara abko kräke ni ütiäte ja kwrere jökrä.

Jändrän rükrä Satana rüere

10 Mtare mentokwäre abko ni Dänkien di kri, yehti munkwe nuna dite köbö kwatirekwatire abko krörö: 11 Jändrän jökrä bianta Ngöbökwé ja ngibiakrä ni rüe ngäniene, ye kite jabtä munkwe. Diablu ni ngökaka käkwe kukwe mikaditbe mun rüere, ye ngwane mun rabadre nünenkä dite jabtä diablu rüere, abkokäre kite jabtä munkwe, 12 ñobtä ñan angwane ñan nita rüere ni kä nebtä rüere, akwa üai kämekäme tä dikekä kabre käinta sete abko di kri amne tä kä käme iko kä jökräbti kä nebtä dänkiene amne gobrane ni ngätäite nete abko rüere nita rüere. 13 Ne

aisete jändrän jökrä bianta Ngöbökwé ja ngibiakrä ni rüe ngäniene, ye den kisete munkwe amne köbö te kukwe taretare jatadi mun nuate ja käne, ye näire mun rabadre nünenkä dite jabtä mun rüebe, abkokäre munkwe ja mika juto biare rükäre kore. Yehti munkwe nünanka dite jabtä. 14 Ye aiseite, nitre rükä käta koria mäketedime ja mrökarabtä ja mikakäre biare rükäre, ye kwrere munkwe kukwe era metre Ngöbökwé mäkäte jabtä rükäre Satana rüere. Erere arato, nitre rükä tä jändrän ribi mike ja mäträbtä ja ngibiakrä, ye kwrere munkwe nünandre era metre Ngöbökrä ye abko käkwe mun ngibiadre mun rüe Satana ngäniene.

15 Mdakäre abko, nitre rükä tä sandalia neketete kuin temen kite ja ngotobtä rükäre, ye kwrere munkwe ja ngoto mika juto biare niken Ngöbö kukwei kuin Kristobtä ye niere ni mda mdaye. Ngöbö kukwei kuin Kristobtä, ye tä ni mike ja mäketajäme Ngöböbe. 16 Akwa jändrän jökrä ja ngibiakrä yehti ta abko tödeka kwatibe Ngöböbti, ye abko munkwe dian kisete nitre rükä tä jändrän ribi ngwen kisete ja ngibiakrä, ye kwrere munkwe nuendre kore. Ye köböire abko üai kämekäme käkwe kukwe kämekäme kitadi buko jutra ngitiekä kwrere mun rüere angwane, munkwe kukwe käme ganaindi kwäräbe.

17 Amne munta dianintari, ye abko jändrän ribi mikata ja

*Rükä romanobo nämane ja ngwä kite
kore ja mikakäre juto rükrä
(Efesios 6.10-18)*

dokwäbti ja dokwä ngibiakrä
rüe ngäniene ye kwrere. Amne
Ngöbö Kukwei abko tä ngitra
kwrere Ngöbö Üaikwe. Ngöbö
Kukwei yebti munkwe rü, nitre
rükä tä rüre ngitrabti ye kwere.
Jändrän jökrä rükrä ye mun-
kwe dian kisete rükrä jae diablu
amne üai käme kwe ye rüere.

18 Erere arato, munkwe blita
kärekäre Ngöböbe amne, Ngöbö
Üai köböire munkwe ja di ribe
Ngöböye amne munkwe jändrän
kärä kärekäre ie arato. Erere
arato, munkwe mokre käre
jabti, akwa mun ñan rante bli-
tare Ngöböbe, kākwe blita käre
ben nitre deme deme kwe ye
kräke.

19 Mdakäre abko, Ngöbö
kukwei kuin Jesubtä nämane tie-
be ye abko tikwe niedre ño ño
abko Ngöbökwē mikadre gare tie
amne, kä jürä rabadre ñakare
tibtä blitare, abkokäre munkwe
blita Ngöböbe tikrä. **20** Ngöbö
kukwei kuin abko tikwe mikadre
gare, abkokäre Ngöbökwē ti jua-
ni blitaka jakrä. Ngöbö kukwei
ye mden dokwäre tita ngite kä
teri nete mtare, akwa kä jürä
ñan rabadre jire chi tibtä blite
Ngöbö kukweibtä, abkokäre
munkwe blita tikrä Ngöböbe.

Kukwe mrä

21 Mräkäre abko, Tiquico ni
mräkä tare kri nikwe amne sribi-
kä era metre ni Dänkienkwe
abko tita juen nebe mun kanti
yete. Tita ño nete amne tita dre
dre nuene ye abko niarakwe nie-
di jökrä munye. **22** Erere arato,
nunta ño nete ye niedre kwe
munye abko kākwe kä mikadre
juto munbtä, abkokäre tita juen
nebe yete.

23 Ngöbö ni Rün nikwe amne
Jesukristo ni Dänkien kākwe ja
mräkatre yete mika nüne jame
amne, munkwe ja taredre kwäri-
kwäri tödekare kwärä kwatibe
Ngöböbti abko ie ti tö. **24** Amne
nire nire kätä ni Dänkien Jesu-
kristo tarere era metre kärekäre,
ye abko kräke Ngöbö raba ja
moto mike kuin arato. Abko kore
se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre

Filipobokrä

Filipenses

Pablo käkwe tärä ne tikani angwane, niara nämane ngite kä teri juta Romate, kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Ne nakaninkä ño abko tä tikani Hechos 28.14-31 yebtä. Akwa Pablo nikani Silas amne Timoteobe nebe juta Filipino kanti kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare ietre angwane, ni kwati käkwe tödekani Jesubti. Ye abko tä tikani Hechos 16.12-40 yebtä. Abti niara nämane ngite nükani gare nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Filipote yeye angwane, niaratre käkwe ngwian amne jändrän mda mda juani Pablo kräke ni iti kädian nämane Epafrodito köböire Pablo die mikakäre. Abtä Pablokwe tärä Filipenses ne tikani kuin niekäre ietre.

Mdakäre abko, Pablo namani ja tare nike, akwa kä namani nuäre btä abko mikani gare kwe nitre nünanka Filipino yeye, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Jesubti nünanka yete nämane ja tare nike arato tödekabtä Jesubti. Jesukristo käkwe nünabare ño, käkwe bikabare tidrä ni mda mdabtä, ye kwrere nitre tödekaka Jesubti käkwe nünandre ja die mikadre kwärikwäri nünenkä dite Jesubtä abko Pablokwe niebare ietre.

Mdakäre abko, Pablokwe nitre tödekaka Jesubti mikani mokre nitre israelita ruärebtä. Nitre israelita ruäre nämane niken kukwe dirire blo Jesukristobtä abko ngäniene ja ngibiadre Pablokwe niebare ietre. Tödeka kwatibe Jesubti, aibe köböire ni ñan rabadre dianintari nitre israelita ne nämane dirire, akwa ñakare kore Pablokwe niebare, aisele ja ngibiadre kuin niebare kwe.

Pablota köbö kuin juen

1 1 Ti Pablo kätä tärä ne tike amne Timoteo tä tibe nete. Nun ne abko sribikä Kristo Jesukwe. Mun deme Ngöbökwä tä ketetibe Kristo Jesube juta Filipote amne mun ni Ngöbökwä jie ngwianka amne nitre ni mda mda die mikaka, ye kräke nunta

köbö kuin juen. 2 Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo raba ja moto mike kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Pablota kuin niere Ngöböye ja di käräre kwärä

3 Ja mräkätre, munta nuke töre batire batire tie angwane,

tita kuin niere Ngöböye munbtä. 4 Erere arato, tita blite Ngöböbe angwane, kätä neme bäri nuäre tibtä blitare Ngöböbe mun jökrä kräke, 5 ñobtä ñan angwane munkwe tödekani kena Jesubti angwane, mun nikani ti die mike kukwe kuin Jesubtä kädriere abti kä nükebe mtare. Yebtä kätä neme bäri nuäre tibtä blitare Ngöböbe mun kräke. 6 Ye abko, Ngöbökwé sribi kuin kömikanintbe munbtä, sribi ye abko niara ara käkwe ngwiandi bare jökrä nebe Kristo Jesu jatadita kä mrä köbö ye näire, ye abko gare kuin tie. 7 Tikwe töbikadre kore mun jökräbtä abko kuin ruen tie, ñobtä ñan angwane mun tare kri tikwe. Ngöböta ja moto mike kuin tikrä ti die mikakäre, ben gwaire munta ti die mike arato, aisete tita ngite mäkäninte kadenanbti kä teri ya o tita kukwe kuin Jesubtä ngie mike amne bä mike ütiäte gobran ngwärekri, akwa ye kánti munta ti die mike. 8 Ne aisete nikwe ni mda mda taredre ño abko Kristo Jesu tä mike gare tie, yebti tita mun jökrä tarere kri, ye abko gare kuin jökrä Ngöböye.

9 Ne abko, tita ja di ribere krörö Ngöböye munkrä: Mun tödekaka Jesubti käkwe ja taredre kwärikwäri amne ni mda mda taredre bäri mda munkwe arato köbö kwatirekwatire. Erere arato, Ngöbö rükadre gare bäri munye amne mun jatadre neme bäri töbtä Ngöböbtä, dre abko kuin Ngöbö ngwärekri rükadre gare bäri metre munye abko tita

ribere Ngöböye munkrä. 10 Tita ribere kore Ngöböye, ñobtä ñan angwane kukwe rükadre gare kore munye, ye köböire dre dre ütiäte nünankrä bäri metre Ngöbökrä rükadre gare munye amne mun rabadre nüne kuin deme amne, ni mda mda ñan rabadre mun kite ngise nebebe Kristo jatadita ye näire. 11 Ne abko munkwe nuendre angwane, mun rabadre nüne metre Ngöbö ngwärekri Jesukristo diebti, ye köböire Ngöbö rabadi käkitaninkä amne rabadi mikani ütiäte kri.

Kukwe kuin Jesubtä tä nüke gare ni kwatiye

12 Ja mräkätre, mtare ti tö kukwe mda niei munye abko krörö: Kukweta nakenkä taretare tibtä, yebtä kukwe kuin Jesubtä kädrieta niken bäri janknu mentokwäre, ye abko rabadre gare munye abko krörö: 13 Tita ngite mäkäninte kadenanbti kä teri tödekabtä Kristobti, ye abko nukanina gare era metre nitre guardiare emperador gwiriete ie, amne ni kwati mda mda, ie nukanina gare arato. 14 Ti kitani ngite tä gare ti mräkätre tödekaka ni Dänkienbtiye nete, ye abko kätä bäsi niaratre jökrä kite blite bäri mda kukwe kuin Ngöbökwé yebtä amne kä jürä ñakare btätre blitare.

15 Nitre ye ngätäite, ni ruäre tä kukwe kuin Kristobtä mike gare, akwa era metre tä mokrere tibe amne töita bikabtä kri tibtä, kätä kukwe kuin Jesubtä mike

gare ni mda mdaye. Akwa ni ruäre abko tä mike gare ja töi kuinbti. **16** Nitre ye tä ti tarere, aisete tätre kukwe kuin Kristobtä mike gare kore ja töi kuinbti, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire kākwe ti mikani kukwe kuin ye ngie mikaka abko garera ietre. **17** Akwa ni tä mokrere tibe, ye abko tä kukwe kuin Kristobtä mike gare arato, akwa tätre bike kri au amne, ñan tä sribire ja töi metrebti. Tita ngite ne ngwane, niaratre töta kukwe mikaitbe bäri ti rüere, aisete kätä näin kukwe kuin Jesubtä mike gare kore. **18** Akwa ye abko ñan mikata bäri ütiäte tikwe, ñobtä ñan angwane niaratre tä kukwe kuin Kristobtä mike gare töi kuinbti ya, ñakare ya abko tä dbe tikrä, ñobtä ñan angwane tätre kukwe kuin ye mike gare jirekåbe. Ye abko bäri ütiäte, aisete kåita neme bäri nuäre tibtå.

Akwa kå rabadi bäri nuäre tibtå janknu, **19** ñobtä ñan angwane era metre tita ngite kå teri nete, akwa munta blite tikrä Ngöböbe amne Ngöböta Jesukristo Üai juen ti die mikakåre, aisete Ngöbökwé ti dianditari mrå abko gare kuin tie. **20** Ti tädi kukwe ükatekå romanobo ngwårekri angwane, Ngöbökwé ñan ti tuadremetre Kristo Jesu rükente abko tita ribere ie. Erere arato, ti rabadre baliente, kākwe Kristo mikadre tuare ütiäte kri ni kwati ngwårekri Ngöbö diebti abko tita ribere Ngöböye. Akwa kukwe ükatekå romanobo kākwe

ti tikadrete nünakåre janknu ya o ti juandre müre ketadre kwe ya, mden erere tä dbe tikrä, **21** ñobtä ñan angwane tita nire nünakåre Kristo aibe kråke, akwa ti müre ketadre ye abko rabadre bäri kuin tikrä. **22** Akwa ti tikadrete nünakåre janknu kå nebtå angwane, tikwe sribi kuin- kuin nuendre bäri Ngöbökrå, aisete dre abko rabadre bäri kuin tikrä abko ñan nuke gare tie. **23** Ye aisete, jändrän ketebu ne mden abko tikwe diandrekå jakrä abko tä neme tare tikrä töbike btå. Ti müre ketadre nitre romanobokwe tödekabtå Kristobti angwane, ti rikadre nüne Kristobe, ie ti tö bäri krübåte amne, ye abko rabadre bäri kuin tikrä. **24** Akwa nitre romanobo kākwe ti tikadrete nünakåre janknu kå nebtå abko bäri kuin munkrä ruen tie. **25** Ti tikadite nünakåre janknu mun jökrå die mikakåre näin bäri metre Jesube amne, kå mikakåre nuäre munbtå tödekabtå Jesubti, ye kråke ti rabadi mun jökråbe abko gare kuin tie. **26** Angwane ti rabadita bobuta munbe ketetibe angwane, ti kåi rabadita bäri nuäre munbtå amne, munkwe Kristo Jesu kåiki-tadikå, aisete ti rabadre tikaninte rabakåre bobuta munbe abko tuen bäri kuin tie.

Kukwe kuin Kristobtä bå mikadre ütiäte

27 Akwa kukwe ketetibe bäri ütiäte nuendre munkwe abko ti bike niere krörö munye: Kukwe kuin Jesubtä rabadre ütiäte ni

mda mda okwäte, abkokäre munkwe nūna kuin metre. Mun-kwe nūnandre kore ne ngwane, ti rabadita ja tuenta munbe ya, ñakare ya, o tikwe ni kukwei nuadita munbtä jirekābe, akwa kukwe krörökrörö rabadī gare tie: Mun tā nūnenkā dite jabtä tōi ketetibe jōkrä, ye köböire munta ja die mike kwärikwäri kukwe kuin Kristobtä mikakäre gare bāri. **28** Erere arato, munkwe ñan ja ngwian nikenkā mun rüe kāne, ñobtä ñan angwane niaratre tā rüre mun rüere, ye abko kätä kukwe krörö mike gare: Niaratre juandi ngwarbe jōkrä Ngöbökwē, ye abko tuen kuin btätre, akwa mun abko Ngöbökwē dianditari, ye abko tuen gare kuin munbtä arato. **29** Ye abko, Ngöbö moto kuin, ye köböire munkwe tödekani Jesukristobti. Akwa ñan munkwe tödekadre jirekābe bti, akwa Ngöbö moto kuinbti munkwe ja tare nikadre kräke abko kuin munkrä arato abko rabadre gare munye. **30** Ye mden kisete mun amne ti, nita ja tare nike ja kwrere Jesukristo dokwäre mta-re. Nita ja tare nike, ye mden kwrere tikwe ja tare nikani mun okwäbti ti nämā kena juta Filipote, ye kwrere tita ja tare nike nete abko kukwe nuata mda bati munkwe kore.

Nitre tödekaka Jesubti kākwe nūnandre Jesu kwrere

2 1 Ti mräkätre, munta kete-tibe Kristobe, aiseite ja motota neme ruen nuäre nuäre

munye amne, Ngöböta mun tarere, ye tā mun moto mike jāme. Erere arato, Ngöbö Üai tā munbtä abko tā mun mike kete-tibe jōkrä amne, mun ruentari tare Ngöböye amne Ngöböta ja moto mike jāme mun kräke abko gare tie. **2** Ye mden kisete, munkwe kā mikadre bāri nuäre tibtä, abkokäre munkwe nūna krörö: Munkwe ja tōi mika ja näre jōkrä. Munkwe ja tare ruäre kwärikwäri. Munkwe nūna jāme jōkrä jabe kwärikwäri. Erere arato, jändrän ketetibe btä munkwe töbika gwaire jōkrä. **3** Munkwe ñan jändrän nuen jire kaibe jakrä amne ja dikaikäre, akwa bika tidrä ni mda mda-btä amne ni mda mda mika bāri ütiäte jakrä. **4** Mdakäre abko, munkwe ñan töbika jändrän kuinbtä kaibe jakrä akwa, munkwe töbika jändrän kuinbtä ni mda mdakrä arato.

5 Ye kwrere Kristo Jesu kākwe töbikabare jabtä amne ni mda mdabtä amne nūnabare kore kwe, aiseite ye kwrere munkwe töbika amne nūna munkwe arato abko krörö:

6 Kristo abko Ngöbö arabe arato, akwa rabadre ütiäte janknu Ngöbö kwrere, yebtä abko ñan namani töbike kaibe jakrä amne namani ruentari tare ñakare ie.

7 Ye mden kisete, Kristo abko Ngöbö arabe, akwa niara kái ütiäte ütiäte kri abko mikaninte kwe ja tōi

jenbti, kākwe ja
dikaibare ñakare amne,
ja mikani ütiäte ñakare
kwe abko krörö:

Ni klabore kwrere jire
nāmane kā nebtā. Erere
arato, niara dārebare
angwane, nāmane ni kā
nebtā kwrere.

8 Mdakāre abko, niara
namani tuen ni kā nebtā
kwrere ni jōkrāye amne
namani bike tidrā ni
jōkrābtā, kākwe Ngöbö
kukwei mikani tāte jōkrā
amne ja biani müre
ketadre kwe Ngöbö
kukwei mikakāre tāte
metre.

Akwa ñan müre ketani
nuäre,
akwa müre ketani krübāte
krusobtä.

9 Ye kwrere Jesukwe ja
mikani ütiäte ñakare.
Ye mdenbtā Ngöbökwē
mikani bāri ütiäte ni
jōkrā amne jāndrān jōkrā
bti ta amne, ni kāi bāri
ütiäte abko Ngöbökwē
biani ie arato.

10 Ye mden kisete, Jesu ye
ngwārekri ni jōkrā amne
jāndrān jōkrā kā kāinbti,
kā temenbtā amne dobo
tāni abko rabadi
ngukudokwābti niara
mikakāre ütiäte jae,

11 Jesukristo abko Dānkien
Ngöbö niedre ie
angwane, Ngöbö ni Rūn
rabadi mikani ütiäte kri
arato.

Ngöbö kukwei mikadre tāte

12 Ne aisete ti mrākātre tare
tikwe, ti nāmane mun kānti juta
Filipos yete angwane, kāre mun
nāmane Ngöbö kukwei mike
tāte, ye kwrere arato mtare tita
mobe munye akwa, munta Ngö-
bö kukwei mike tāte bāri era
metre. Akwa ni dianinantari
Ngöbökwē kākwe Ngöbö kukwei
mikadre tāte ño, ye kwrere mun-
kwe sribi Ngöbö kukwei mika-
kāre tāte jōkrā, Ngöbö mikare
ütiäte kri kwārā, Ngöbökwē mun
dianinantari bā mikakrā metre.

13 Munkwe nuendre, ñobtä ñan
angwane Ngöböta sribire munbtā
mun tōi mikakāre biare sribi
kuin nuenkāre amne, Ngöböta
sribire mun mikakāre dite sribi
kwe ye ngwiankāre bare.

14 Jāndrān jōkrā nuenta mun-
kwe, yebtä munkwe ñan ñākā
jabtā kwārikwāri amne, munkwe
ñan ja kweta kwārikwāri.

15 Munkwe nūnandre kore
angwane, kukwe ñan kwandre
jire ni mda mdaye mun kitakrā
ngise amne mun tōi amne mun
moto rabadre metre abkokāre.
Ye kwrere, munkwe nūnandre
Ngöbö ngābriānkātre tōi kuin
metre kwrere nitre moto kāmē-
kāmē amne diān diān ngātāite.
Sō amne muke tā trā ngitiekā kā
kāinbti deo, ye kwrere jire mun-
ta kā trā Ngöbökwē mike tuare
nitre kāmēkāmē amne diān diān
ngātāite kā nebtā. 16 Ne aisete
Ngöbö kukwei kuin kātā ni mika
nūne kākēkāre, ye munkwe keta-
te dime kisete niekāre ni

jökräye. Munkwe nūnandre kore ne ngwane, Kristo jatadita ye näire mun käi rabadi nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane tikwe ñan ngoto nikani ngwarbe sribire mun ngätäite abko tikwe gadi aisete. **17** Munta tödeke Ngöbö-bti abtä munta sribi kuin nuene Ngöbökrä. Ye abko, jändrän kämikata kukwadre Ngöböye niara käikitakrä ye kwrere. Amne tita sribire mun ngätäite, ye dokwäre nane ti kämikadre, ye ngwane jändrän biani kukwadre Ngöböye, bti dö kekata, ye kwrere ti rabai Ngöbö ngwäre-kri. Akwa ye abko Ngöbö moto mikakrä nuäre amne, ye kwrere jire tikwe mun käi ngwiandre nuäre gwaire jabtä. **18** Ne aisete, munkwe kä ngwian nuäre gwaire jökrä jabtä tibe ja tare nikabtä kore.

Timoteo amne Epafrodito juandi jötrö Pablokwe

19 Ja mräkätre, ni Dänkien Jesu tö, ne ngwane bä jötrö ti tö Timoteo juain nebe mun kánti yete, ñobtä ñan angwane niara rabadreta mun kánti angwane, kä rabadi nuäre munbtä niara tuare. Abti niara rükadreta kukwe ngwenante kuin munbtä tie, ye abko kākwe kä mikadre nuäre tibtä arato, abkokäre tikwe juandi. **20** Tikwe Timoteo juandi, ñobtä ñan angwane tita mun tarere metre, ye kwrere Timoteo aibe käta mun tarere, aisete tikwe niara juandi mun kánti mun die mikakäre. **21** Ni kwati mda abko käta töbike

jändrän jakwebtä au, akwa Kristo Jesu tö dreye, yebtä töbikata ñakare kwetre. **22** Akwa Timoteo abko käta nūne metre, ye garera mun jökräye, ñobtä ñan angwane ni ngobo nikwe käta ni die mike ño sribibtä, ye kwrere jire Timoteokwe ti die mikani kukwe kuin Jesubtä mike gare ni mda mdaye, ye garera munye arato. **23** Ne aisete kukwe rabai ño tikrä nete gadi tikwe angwane, tikwe Timoteo juandi nebe mun kánti yete. **24** Amne ti abko tä ngite kä teri nete, akwa ti Dänkien Jesu diebti, bä jötrö ti tika-drete angwane, ti näin nebe mun kánti arato abko tita nütüre.

25 Akwa gwängwarbe abko, ti mräkä Jesu käfti Epafrodito, sribi muko tikwe amne ti die mikaka tikwe, ye abko munkwe juani ti die mikakrä nete abko ti bike juenta nebeta mun kánti. **26** Niara abko tä ulire mun miare amne, niara namani bren abko gani munkwe, yebtä abko bäri tä töbike kri mda. **27** Epafrodito abko namani bren jume bkänä amne bäsi krütani akwa, namani ruentari tare Ngöböye, aisete Ngöbö-kwe mikaninta quinta amne krütani ñakare. Tita ulire nete, ne bärire ti ñan rabadre ulire mda, abkokäre ti namani ruentari tare arato Ngöböye niarabe gwaire, aisete niara krütani ñakare. **28** Ye mdenbtä abko, tita niara juenta jötrö ngwarbe nebeta mun kánti, kä rabadreta nuäre munbtä niara tuareta abkokäre amne, ti ñan tädre töbike kri janknu arato, abkokäre tita juenta. **29** Ne aisete

kä raba nuäre munbtä niara kare ngäbti ni mräkä nikwe kwrere ni Dänkien käbti. Ye kwrere arato, ni Epafrodito ne kwrerekwrere, ye abko munkwe mika ütiäte jökrä arato, **30** ñobtä ñan angwane Epafrodito bäsi krütani sribibtä Kristokrä amne, ja kwata namani ruentari tare ñakare ie angwane, bäsi krütani sribibtä tikrä, sribi ñan rabadre bare jire munye tikrä, mden abko niara nämane nuene, abtä ja bren nika-ni kore kwe.

Dre nuenta ja di jenbti abkobtä bikadre kri ñakare

3 **1** Ti mräkätäre tikwe, munkwe ni Dänkien käi ngwian bäri nuäre jabtä. Ti bike kukwe niere munye, ne kwrere tikwe tikanina munye akwa, tare ñakare tikrä tiketa mda munye, ñobtä ñan angwane kukwe ne kuin mun die mikakrä mun rüe ngäniene ruen tie, aisete tita tiketa munye. **2** Ja mräkätäre, nitre israelita käta Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye nuendre nie mikamna täte munye amne, käta ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä munye, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane niaratre abko ni ngututu kämekäme krübäte amne niaratre abko sribi diän diän nuenkä amne niaratre abko ni kwata tikakaka ngwarbe, aisete nitre ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin. **3** Ñäräkrä mikata ja kwatabtä, ye abko käta ni jen Ngöbökwe era metre bä mike nieta kwetre. Akwa ye abko ñakare

metre, ñobtä ñan angwane ni abko ni jen Ngöbökwe era metre gare krörö nie: Nita sribire Ngöbökra amne nita niara käikitekä Ngöbö Üai köböire amne, nita Kristo Jesu aibe bä mike ütiäte kri. Erere arato, jändrän tuen ni ngrabarebtä, yebti nita tödeke ñakare amne jändrän nuenta au jakrä abko ni ñan tö bä mikai ütiäte kri, aibebti ni ne mden abko ni jen Ngöbökwe era metre gata nibtä. **4** Akwa ti tö rabadre ja bä mikai ütiäte kri ne ngwane, jändrän nuenta au jakrä, yebti ti rabadre ja bä mike ütiäte kri ruen tie.

Nitre ye abko tä jändrän nue-ne au jakrä ja mikakäre metre Ngöbö okwäte, ja bä mikakäre ütiäte kri. Akwa ti bäri käkwe kukwe nuenbare kuin täte abti ja rabadre ruen ütiäte kri tie abko krörö: **5** Ti därebare angwane, kwäirare ti ñäräkrä mikani ti kwatabtä amne, ti abko israelita, amne ti därebare juta Benjamín-kri amne ti abko hebreo era metre. Erere arato, ti nämane nekete nitre bariseokri, aisete kukwe biani Ngöbökwe nuendre nie, ye abko ti nämane mike täte bäri metre nitre bariseo kwrere. **6** Ne aisete Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye nuendre nie, yebti ti nämane mokrere krübäte, aisete nitre tödekaka Jesubti abko rüere ti nämane näin kisere mikakäre ja tare nike. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye nuendre nie, ye erere ti nämane mike täte bäri, aisete ti nämane nüne bäri metre, ni mda

mda nämane nütüre tibtä, aisete ti bāri kākwe ja bā mikadre ütiāte kri.

7 Akwa Kristo rabadre mikani kri ti köböire, abkobtä jändrän jökrä nämane ütiāte kri kena tikrä, ye abko tuen ütiāte ñakare tie mtare. 8 Ne bārire mda abko, ti Dänkien Kristo Jesu rükadre gare bāri kuin tie ne abko bāri ütiāte tikrä. Ye mden kisete, jändrän jire jökrä mda mda, ye tuen ütiāte ñakare tie ti Dänkien kwrere, aisete niara kräke tikwe jändrän jökrä tuanimetre ja jiebti. Jändrän jökrä ye mden abko tuen jändrän ngwarbe rä kure kwrere tie, aisete tita mikete, ti Dänkien Kristo Jesu rükadre gare bāri kuin tie amne, 9 ti rabadre nüne bāri ketetibe Kristobe abkokäre. Tikwe ja tōi mikani Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mike täte, akwa ñan ye köböire ti ngite ñakare mda Ngöbökwe niebare tibtä amne ti kani ngäbti kwe, akwa tödeka kwatibe Jesubti, ye aibe köböire ti ngite ñakare mda Ngöbökwe niebare tibtä amne ti kani ngäbti kwe. 10 Ere-re arato, Kristo rükadre gare metre ta tie, ie ti tö abko krörö: Ja di kribti Ngöbökwe Kristo mikaninta nire, niara di ye abko ie ti tö jakrä arato nünankrä Kristokrä. Erere arato, niarakwe ja tare nikani ño, ye kwrere ti tö ja tare nikai arato ni mda mda ngwiankäre Ngöböye. Ne kwrere arato, niarakwe ja biani müre ketadre ni mda mda kräke, ye kwrere ti tö ja biain müre ketadre ni mda mdakrä arato amne,

11 Ngöbökwe ti mikadita nire niara kwrere, ie ti tö, abkokäre ti tö nünai bāri ketetibe Kristobe.

12 Nebtä abko ñan ti nena jändrän jökrä ye bkäne, tita niere. Erere arato, Ngöbökwe ni mikadi era metre kä käinbti, ye erere ti nena era metre ñan tita niere, akwa drekäre Kristo Jesukwe ti kārābare käne, ye aibebtä ti töita, aisete ye jiebti tita nakwen ja di ngöi jökrä. 13 Ti mräkätre, ne ñan ti nena jändrän jökrä bkäne täte jökrä ja di jiebti abko tita niere, akwa jändrän ketetibe btä tita ja tōi mike kwatibe abko nere: Jändrän känkäne namani tie abko tita käikwitekä jabti, amne jändrän kuin tä ti käne Ngöbökwe abko jiebti tita nakwen janknu ja di ngöi jökrä. 14 Ne abko jändrän kuin kä käinbti biandre tie Ngöbökwe Kristo Jesu köböire abko erere ti rabadre bkäne, abkokäre Ngöbökwe ti kārābare nüne kä käinbti ben, aisete tita nakwen kisere jiebti.

15 Ye abko, nire nire nena ünän tödekabtä Jesubti abko kākwe töbikadre ja kwrere jökrä tibe. Akwa kukwe mda tarä, btä mun ruäre ñan tä töbike ti kwere ne ngwane, töbikadre ño abko Ngöbökwe mikadi gare munye arato. 16 Akwa nikwe nünandre ño Ngöbö ngwärekre nena gare nie, ye kwrere nikwe nünandre.

17 Ti mräkätre, nikwe nünandre ño abko erere tikwe nünanba mun okwäbti, ye kwrere mun jökrä kākwe nuna. Erere arato, nunkwe nünabare ño mun

okwäbti, ye kwrere ni mda mda tä nüne ya abko munkwe mika ñäräre kuin abko erere munkwe nüna arato. **18** Tita niere kore, ñobtä ñan angwane ni ruäre abko ñan tä nüne kore. Ye mdenbtä tikwe blitabarera bäre bäre munbe akwa, müare kwärä ti tö nieita bobuta munye abko krörö: Kristo krütani krusobtä ni kräke abko nire nire käta mike ngwarbe jae ni jökrä okwäbti,

19 yebtä abko Ngöbökwe gadikä jökrä amne, jändrän nuenta käi ngwianre nuäre jabtä kwetre, aibe jiebtä tä nakwen. Erere arato, kukwe kämekäme nuenta kwetre abtä rabadre ja gaire kwrere akwa, abkobti jata nebe ruen bäri ütiäte krikri ietre. Jändrän kä nebtä aibebtä tätre töbikke. **20** Akwa ni abko kä käinbti bkänkä, aisete ni kä käinbti bkänkä käkwe nünandre ño, ye kwrere nikwe nünandre amne, ni Dänkien Jesukristo ni Diantarikä tä kä käinbti jatadita abko ngibiata ngäbti nikwe. **21** Angwane ni ngrabare ngwarbe ne abko niarakwe kwitadi kuin bä nuäre niara ngrabare kwrere. Ye abko nita ngibiare amne, Jesukristo di kri jändrän jökrä mikakäre ja ngoto täni ye käkwe ni ngrabare kwitadi jökrä kore ja di kribti.

4 **1** Ne aisete ti mräkätre, munkwe nünanka dite ni Dänkienbtä abko tita niere munye. Mun tare kri tikwe. Ti tö ja tuaita kri munbe amne, mun abko tä sribi ütiä kwrere tikwe, ye abko käta kä mike nuäre kri tibtä ti mräkätre.

Pablota kukwe ükete Evodia amne Síntique kräke

2 Angwane Evodia amne Síntique abko käkwe ja mäkäta ni ja mräkäre kwrere ni Dänkien käbti abko ti tö ribei kisere ietre.

3 Amne ma sribi muko tikwe abko käkwe ni ngwai nibu ye die mika ja mäketa abko tita ribere mae, ñobtä ñan angwane nun nämane sribire Clementebe amne sribikä mda mda nämane sribire tibe arato angwane, ti ngwai nibu ye käkwe sribibare kri gwaire nunbe kukwe kuin Jesubtä ye mikakäre gare, aisete makwe die mika, ie ti tö. Mun abko käkwe nünandi kärekäre kä käinbti, ye erere mun käi nena tikani jökrä taräbtä Ngöbökwe.

Pablota ni jökrä kite nüne bäri Ngöbö kräke

4 Ti mräkätre, käre munkwe ni Dänkien käi ngwian bäri nuäre jabtä. Käre munkwe käi ngwian bäri nuäre jabtä tita niere mda munye. **5** Mun abko moto jame ni mda mdakrä, ye rüka gare ni jökräye munbtä. Ni Dänkien nükerate ja ken, **6** aisete munkwe ñan töbika ngwarbe dikaro, akwa munkwe blita Ngöböbe jakrä amne, kukwe jökrä mike gare ie munkwe amne, ja di käräre kwärä munkwe kuin nie Ngöböye arato. **7** Munkwe nuendre kore angwane, Ngöbö-kwe kä jame jakwe mikadi mun motobtä. Kä jame Ngöbö-kwe abko ñan rükadre gare jire ni kä nebtäye. Kä jame biandi

Ngöbökwe munye, ye kākwe mun moto amne mun tōi ngibia-dibiti kuin Kristo Jesu köböire, munkwe ñan töbikadre dikaro ngwarbe abkokäre.

8 Ti tö kukwe niei mrä munye ti mräkätre abko krörö: Kukwe era amne kukwe ütiäte, yebtä munkwe töbika. Erere arato, kukwe kuin amne dre abko deme Ngöbö ngwärekre, yebtä munkwe töbika. Amne kukwe mden bä nuäre nuäre amne kukwe mden tuen kuinkuin, yebtä munkwe töbika. Erere arato, jändrän jökrä kuinkuin amne jändrän kuin kä ngwiankrä nuäre jabtä Ngöbö ngwärekre, yebtä munkwe töbika. **9** Angwane tikwe kukwe diriba ño munye, tikwe mun tōi dianba ño ño amne munkwe ti kukwei nuaba blite ño ño amne munkwe ti tuaba dre dre nuene, ye kwrere munkwe nuen janknu. Tita jändrän nuemna munye, ne kwrere munkwe nuendre ne ngwane, Ngöbö moto jame ye tädi käre munbe.

Jändrän juani Pablo die mikakrä, btä Pablota kuin niere

10 Tita ti Dänkien käi ngwen bäri nuäre jabtä, ñobtä ñan angwane ti nükan i töreta munye, kākwe ti die mikaninta. Ne abko ñan ti käikwitaninkä jabt i munkwe abko tita niere akwa, kä raire munkwe ngwian juandre nireye tikrä ñan namani nüke gare munye, aise te mun nämane ti die mike ñakare, akwa mtare munkwe ti die mikaninta.

11 Tita kukwe niere kore munye, ye abko ngwian amne jändrän ñakare tikwe, abtä tita niere kore akwa, ti abko kwe jändrän ño ño tädrera abko rabadre dbe tikrä abko garera tie. **12** Nüna gare bobre tie amne nüna gare jändrän kabrebe tie. Arato, nünan-dre ño erere, kräke tita biare, ne abko garera tie, aise te ti tädre trine ya, ti tädre mröi ya abko btä tita töbike ñakare dikaro akwa, käta neme nuäre tibtä. Erere arato, jändrän tärä kabre tie ya, ñakare ya, yebtä tita töb i ke ñakare dikaro, akwa käta neme nuäre tibtä. **13** Kristo ti die mikaka, köböire ti raba jändrän jökrä nuene.

14 Akwa munkwe ti die mikani ja tare nika kanti nete, kākwe ngwian juani ti die mikakäre, ye abko bäri kuin ruen tie. **15** Ti näma Macedonia munbe, bti tikwe kä mikateba, kä rikaba kukwe kuin Jesubtä mike gare kä mdate angwane, mun Filipobo kākwe tödekani krire Jesubti, akwa nitre gätäkä Jesu käbti kä Macedoniate, ye ngätäite mun aibe kākwe ti die mikaba. **16** Mdakäre abko, ti näma juta Tesalónicate angwane, mun aibe kākwe ngwian juanba bäre bäre ti die mikakäre. **17** Ne abko ñan munkwe jändrän juandre bäri ngwarbe mda tikrä abko tita niere akwa, mun rabadre jändrän bkäne bäri mda Ngöbö ngwärekre abko ie ti tö, käta niere kore munye. **18** Ngwian amne jändrän jökrä bianta tie munkwe abko tikwe

kani ngäbti, aiseite jändrän tärä täte tikwe mtare. Mdakäre abko, munkwe ngwian biani Epafroditoye ngwiandre tikrä abko niara nükanı ngwena tie amne, jändränıa bäri kabre tikwe mda. Ne aiseite munkwe ngwian juanı tikrä, ye abko namanı kuin Ngöbökrä amne, jändrän rä bäne bianta Ngöbökrä nitre israelitakwe abko käi namanı nuäre Ngöböbtä, abko erere käi namanı nuäre Ngöböbtä käre ngäbti arato. **19** Ye abko, Kristo Jesu di kri jändrän jökrä bkäne, ye köböire jändrän ñakare munkwe abko Ngöbö tikwe käkwe biandı munye. **20** Amne Ngöbö ni Rün nikwe

aibe raba käikitaninkä kärekäre. Ne abko raba bare kore. Amen.

21 Mräkäre ti mräkätre, nitre nünanka deme deme Ngöbökwē tā juta Filipote, ie munkwe köbö ngwiantari tikrä amne, ti mräkätre tödekaka Jesubti tā tibe nete käta köbö kuin juen ja mräkätre yete kräke arato.

22 Erere arato, nitre deme deme Ngöbökwē tā nete käta köbö kuin juen mun jökrä kräke akwa, jä mräkätre sribikä emperador romanobokwe abko bäri tā köbö kuin juen munkrä. **23** Ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Abko kore se. Amen. Ne ngörä.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre

Colosabokrä

Colosenses

Pablo käkwe tärä ne tikani angwane, niara nämane ngite kä teri juta Romate kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Ne nakaninkä ño abko tä tikani Hechos 28.14-31 yebtä. Pablo ara käkwe kukwe kuin Jesubtä diribare ñakare juta Colosa yete. Ni iti kädian nämane Epafras käkwe mikani gare ietre. Abti Pablo nämane ngite kä teri juta Romate angwane, Epafras nikani basare ie, ye angwane kukwe kri Colosa kánti, niebare kwe ie.

Pablokwe tärä ne tikani rükäre Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye dokwäre, ñobtä ñan angwane ni ruäre juta Colosa yete kä namani kukwe dirire blo Jesukristobtä abko Epafras käkwe niebare ie. Ngöbö-kwe jändrän jökrä dätebare ñakare Jesukristo köböire abko nitre dirikä blo nämane niere. Erere arato, Ngöbö ñan nämane nüne täte jökrä Jesukristobtä abko nitre dirikä blo nämane niere. Ye kwrere abko nitre dirikä blo nämane Jesukristo bä mike ütiäte ñakare. Jesukristo täte abko nitre tödekaka Jesubti käkwe kukwe ütiäte nitre israelitakrä ye mikadre ütiäte jae abko dirikätre blo nämane niere.

Kukwe ye dokwäre Pablokwe tärä ne tikani. Ngöbö-kwe Jesukristo mikani ni jökrä amne jändrän jökrä bti ta, aisete niara aibe di tärä ni diantarikrä täte jökrä abko Pablokwe niebare. Erere arato, kukwe diribare ni kä nebtäkwe, ye abko ngwarbe amne di ñakare jire chi ni diantarikrä, niebare kwe ietre. Mdakäre abko, nikwe nünandre ño Ngöbö ngwäre-kri, yebtä Pablokwe diribare arato.

Pablota köbö ngwentari

1 1-2 Ti Pablo käta tärä ne tike. Ngöbö tö namani ti mikai Jesukristo kukwei ngwianka abko erere tita sribire Kräke. Ti ne mden käta köbö kuin juen ti mräkä Timoteo ben gwaire mun nünanka juta Colosate ye Kräke. Mun abko juta deme Ngöbö-kwe amne mun ti mräkätre tä

nüne era metre Kristokrä. Ngöbö ni Rün nikwe raba ja moto mike kuin munkrä amne mun raba nüne jame niara diebti, ie ti tö.

3 Nunta blite Ngöbö ni Dänkien Jesukristo Rün yebe angwane, käre nunta kuin niere munbtä Ngöböye, **4** ñobtä ñan angwane munta tödeke Kristo Jesubti amne, juta deme Ngöbö-kwe abko munta tarere jökrä

arato, ye abko nunkwe kukwe nuaba, abtä nunta kuin niere Ngöböye. **5** Munta nüne kore, ñobtä ñan angwane kukwe kuin era metre Jesukristobtä diribare munye abko munkwe kukwei nuani angwane, jändrän kuin- kuin nämane ükani kä käinbti mun kräke, ye abko nükani gare munye abkobti munta tödeke, kätä nüne kore.

6 Kukwe kuin Jesukristobtä, yebti bäri ni kwati tä tödeke kä jökräbti temen. Ye kwrere arato kukwe kuin Jesukristobtä, ye munkwe kukwei nuani mun kanti yete angwane, ni kwati käkwe tödekanı Jesubti amne Ngöböta ja moto mike kuin era metre ni kräke, ye nükani gare munye. **7** Kukwe kuin Jesukristobtä ye abko nun mräkä Epaf-ras tare nunkwe käkwe diribare munye. Epaf-ras ye abko sribi muko nunkwe. Niara abra sribi-kä era metre Kristokwe abko tä sribire munbe yete. **8** Epaf-ras ye mden abko rükaba kukwe ngwena nunye abko köböire munta ja tarere ño kwärikwäri Ngöbö Üai köböire abko nun-kwe gaba.

9 Nunkwe kukwe gaba kore munbtä, ye näire mentokwäre käre nunta blite Ngöböbe munkrä, Ngöbö tö dreye munkrä, ye erere mikadre gare täte jökrä kwe munye abko tita ribere ie. Jändrän jökrä Ngöbökwé, yebtä mun mikadre töbtä kwe amne mun rabadre töi ngítiekä kuin Ngöbö Üai köböire abko tita ribere munkrä Ngöböye.

10 Amne munkwe nünandre kuin metre ni Dänkien mikakäre ütiäte ni jökrä ngwärekwé amne, käre jändrän tuen kuin- kuin ni Dänkienye abko erere mun rabadre nuene niara moto mikakäre nuäre abko krörö: Mun rabadre sribi kuinkuin nuene kabre amne Ngöbö rüka-dre gare ño metre, yebtä mun rabadre töi ngítiekä bäri, ie ti tö, kätä kukwe ribere kore Ngöböye. **11-12** Erere arato, Ngöbö di kri bä nuäre, yebti Ngöbö-kwe mun mikadre dite kri, munkwe ja tare nikadre angwane, mun rabadre nünenkä dite jabtä bätärekwä abkokäre. Erere arato, kä tädre bäri nuäre munbtä, käkwe kuin niedre ni Rün Ngöböye, abkokäre ja di kri bä nuäre, yebti Ngöbökwé mun mikadre bäri dite nünakäre kore niarakrä abko tita ribere ie munkrä. Juta deme Ngöbökwé, kräke Ngöböta jändrän kuinkuin ngibiare kä käinbti, ye abko biandi kwe munye arato, abkokäre mun mikanina juto biare kwe jändrän ye kaen ngäbti kä trä ngwente kä käinbti juta deme Ngöbökwé ben gwaire. **13** Ni nämane nüne kä ikote Satana ngoto täni, akwa ye ngä-niene Ngöbökwé ni dianintari amne Kristo niara Odei tare kri kwe, ye ie ni mikani gare kwe. Mtare niara Odeita gobrane nibti. **14** Ngöbö Odei ye köböire abko Ngöbökwé ni kökanintari-ta, käkwe kukwe kämekäme btä ni nämane ngite ye dianinkä jökrä nibtä mento.

Kristo abko bāri ūtiāte jāndrān jōkrā bti ta

15 Ngöbö abko tuen ñakare, akwa Kristo abko ja kwrere Ngöböbe amne nūnabare kā nebtā kwe angwane nikwe tuani. Kristo abko Ngöbö Odei mubai amne jāndrān jōkrā dāte ngāmi, kānenkri Kristo nāmanena. Niara abko Ngöbö Odei mubai amne jāndrān jōkrā Ngöbökwē abko niara krāke. **16** Niara köböire Ngöbökwē jāndrān jōkrā kāinta amne tementa dātebare. Amne jāndrān tuen nie amne jāndrān tuen ñakare nie abko dātebare kwe niara köböire. Erere arato, ūai jōkrā tā dānkiene kāta gobra-ne ja di kribti abko Ngöbökwē dātebare niara köböire arato. Jāndrān jōkrā namani dātebare kore niara köböire amne niara krāke arato. **17** Jāndrān jōkrā dāte ngāmi, kānenkri Kristo nāmanena amne niara diebti jāndrān jōkrā tā neketaninte amne ñan tā niken ngwarbe.

18 Mdakāre abko, ni jōkrā tōdekaka Kristobti abko Kristo ngrabare kwrere amne Kristo abko tā niaratre dokwāre. Erere arato, Kristo abko nāmanena kena amne, ni krütanikrütani ye ngātāite niara ara nūkaninta nire kāne, niara rabadre bāri kāne jāndrān jōkrā amne ni jōkrā bti ta abkokāre. **19** Kā namani nuāre Ngöböbtā nūnakāre tāte jōkrā Kristobtā **20** amne Kristo köböire abko Ngöbökwē jāndrān jōkrā kā temenbtā amne kā kāinbti kārābare ja māketa jabe. Ye abko

Kristo krütani krusobtā angwane, dārie nimianinte, ye köböire Ngöbö moto namaninta jāme ni krāke, kākwe ja mākāninta nibe.

21 Angwane mun abko nāmane mente Ngöböye amne mun tōi nāmane ja rüere Ngöböbe, ñobtā ñan angwane mun nāmane kukwe kāmekāme nuene Ngöbö rüere. **22** Akwa Kristo kākwe ja tare nikani, krütani era metre krusobtā angwane namani ngwākāre, ye köböire abko Ngöbökwē ja mākāninta munbe, mun mikākāre deme, kāme ñakare amne ngite ñakare ja ngwārekri.

23 Akwa munkwe nūnandre kore Ngöbökrā, abkokāre munta tōdeke kwatibe, yebtā munkwe nūnanka dite jabtā. Kukwe kuin Jesukristobtā, ye köböire Ngöbökwē jāndrān kuin köböi mikani nie, yebtā mun ñan rika bātārekā bātārekā mento. Kukwe kuin Jesukristobtā ye mden abko munkwe kukwei nuani amne diribarera ni kwatiye kā jōkrābti temen amne ti Pablo ne abko Ngöbökwē mikani kukwe kuin dirikā siba.

Pablota sribire ño

24 Mdakāre abko, kukwe kuin Jesubtā tikwe mikaba gare mun-ye abko dokwāre tita ja tare nike munkrā mtare, ye abko kāi nuāre kri tibtā. Ye abko, nitre gātākā Jesu kābti abko Kristo ngrabare kwrere, ye krāke ja tare nika Kristokwe rabadre bare tāte ti ngrabare nebti, ie Kristo tō namani. **25** Nitre tōdekaka Kristobti, ye krāke Ngöbökwē ti mikani

sribikā amne Ngöbökwe sribi mikani ti kisete, ye abko ti rikadre Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye mike gare täte jökrā munye, abkokäre sribi ye biani kwe tie. **26** Ni kwati kākwe nūnabare ja tāritāri kira abti kā nūke mtare abko okwā bāre kukwe kuin ne nāmane ūkani kaibe tiebe Ngöbökwe, akwa mtare juta deme Ngöbökwe, ye ie Ngöbökwe kukwe tiebe ye mikanina gare. **27** Amne juta deme Ngöbökwe nitre űakare israelitare ngātāite, ie Ngöbökwe jāndrān kuin bā nuāre ūtiāte kri mikani gare. Kristo tā nūne munbtā mtare, ye mden abko nāmane ūkani tiebe Ngöbökwe kira, akwa mtare tā nūne munbtā, ye köböire abko mun nāin nūne kā nuārete Ngöbö kanti, ye abko gare nie.

28 Ne aisete nunta niken mdente erere, kanti nunta kukwe kuin Kristobtä mike gare ni jökrāye. Erere arato, nun namani töbtā Ngöbö köböire, yebtä nunta mātrāre ni jökrābtā amne nunta dirire ietre, ye köböire abko nun rikadre ni jökrā ngwena nebe Ngöbö ngwārekri ūnān täte jökrā Kristo köböire. **29** Ye rabadre bare, abkokäre Kristo diebti tita sribire krübāte. Kristo di kri ye abko tā ti die mike sribi ne nuene.

2 I Ye abko, mun krāke tita sribire tare krübāte abti tita naente amne ja mrākātre nūnanka kānime juta Laodiceate amne ja mrākā mda mda ie ti gare űakare metre abko krāke tita sribire tare kri kore abko rabadre

gare munye, abkokäre tita niere. **2** Tita sribire kore, ye köböire abko ja rabadre ruen dite mun jökrāye amne mun töi rabadre kwatibe ja tarere kwārikwāri, ye köböire abko kukwe Kristobtä nāmane tiebe kaibe Ngöbökwe, ye abko rükadre gare metre täte jökrā munye, mun rabadre tödeke metre niarabti, abkokäre tita sribire kore munkrā. **3** Kukwe ūtiāte kri amne kukwe töbtā amne kukwe ja töikrā, ye abko tā jökrā Kristokwe abko kwandini. **4** Amne ni mda mda jatadre mun kanti blite nuāre nuāre kukwe mdabtā, ye kākwe űan mun ngökadre, abkokäre tita kukwe niere kore Kristobtä munye. **5** Ti abko tā űakare ketetibe munbe yete bkānā, akwa ti töi tā ketetibe munbe amne, nūnandre űo Kristo krāke abko erere munta nūne era metre amne, munta nūnenkā dite jabtā, kätä tödeke kwatibe Kristobti, ye abko kái nuāre kri tibtä.

Kukwe ūkaninte ja mikakrā metre Ngöbö ngwārekri abko nikwe űan mikadre täte

6 Ne aisete munkwe Jesukristo kani ngābti űo ja Dānkiene, ye kwrere munkwe nūna jan-knu ketetibe ben. **7** Amne kri ngātri tā niken mente dobote nguse kätä kri mike dite, ye kwrere munkwe ja töi mika kwatibe Kristobtä. Erere arato, ju mikata angwane, ūrā nökata mente nguse abko kwe juta nebe dite, ye kwrere munkwe nūna ketetibe Kristobe

tödekakäre kwatibe niarabti. Ngöbö Kukwei diribare ño ño munye abko erere munkwe mika täte. Angwane munkwe kuin nie kärekaré Ngöböye.

8 Mdakäre abko, munkwe mokre jabti, ñobtä ñan angwane ni ruäre tä näin kukwe ngwarbe dirire. Kukwe mikanintbe ngwarbe kira abko tätre dirire amne, kukwe ye tä kite üai käme di kri käta gobrane kä nebtä yekri abko tätre dirire mun ngökakäre, aisete munkwe ñan ja ngwian nain ietre, 9 ñobtä ñan angwane Kristo jatani nüne ni kwrere amne ngrabare tä abko btä Ngöbö ara jire tä nüne täte jökrä.

10 Munta ketetibe gwaire Kristobe, aisete jändrän jökrä Ngöbö-kwe tä munkwe amne munta jändrän jökrä Ngöbö-kwe mdei nike ñakare jire chi. Kristo abko tä üai käme di krikri dänkiene amne tä angeletre di krikri dänkiene arato. 11 Mdakäre abko, ñäräkrä mikata ngäbäkre kwatabtä angwane, ngäbäkre kwata diankata btä, ye kwrere arato munkwe tödekani Kristobti angwane, mun namani mikani ketetibe ben. Ye ngwane Kristo köböire kukwe kämekäme mdei nämane munye, ye abko dianinkä mento kwe munbtä. 12 Erere arato, mun ngökani ñöte Jesu käbti angwane, mun namani doboi mikani ketetibe gwaire Kristobe bä mikata, akwa Ngöbö-kwe Kristo mikaninta nire ja di kribti, yebti munkwe tödekani angwane, Ngöbö-kwe mun mikaninta nire Kristobe gwaire arato.

13 Ye abko, käne mun nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere amne, kukwe kämekäme mdei munye, ye Ngöbö ngämi denkä mento munbtä angwane, mun nämane ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwäre-kri. Akwa mtare Ngöbö-kwe mun mikaninante nire Kristo ben gwaire, käkwe mun ngite dianinkä jökrä mento munbtä. 14 Ye abko, ni nämane nüne Ngöbö rüere, abtä kukwe nämane ükaninte ni rüere, kä nämane ni ngite Ngöbö ngwäre-kri niere, ye abko Ngöbö-kwe metani krusobtä käin Kristo ben gwaire. Ye mden kisete Kristo krütani angwane, kukwe nämane ni ngite niere, ye Ngöbö-kwe juani ngwarbe Kristo ben gwaire, aisete namani ütiäte ñakare mda. 15 Erere arato, üai kämekäme dite krikri bti nämane gobrane, ye abko Ngöbö-kwe di dianinkä jökrä kän. Kristo köböire Ngöbö-kwe üai käme ye mikani ngwarbe ni jökrä ngwäre-kri. Abti ni rükä dänkien käta rüeganaine rübtä, käta niken ni mda mda ngwena ngite ni jökrä ngwäre-kri, ye kwrere jire Kristo käkwe üai käme ganainbare kwäräbe, ye abko mikani gare ni jökräye, kä nikani ngwena ngite ni jökrä ngwäre-kri.

16 Ne mden kisete, munta mrö ño ño kwete amne munta tomna ño ño ñaen, yebtä ni mda mdakwe ñäkädre mun rüere abko, ie munkwe ñan olo ketate. Erere arato, bieta Ngöbö mikakrä ütiäte abko köböi, sö mräre nin-drini köböi amne köbö

jadükakrä, ye munta mike ütiäte ñakare jae, yebtä ni mda mda-kwe ñäkädre mun rüere abko, ie munkwe ñan olo ketate, **17** ñobtä ñan angwane Ngöbö-kwe kukwe kuin nuendi Kristo köböire abko jändrän ye nämane bä mike jirekäbe, akwa kukwe era metre Ngöbökwé, ye abko Kristo jatani ngwena ni kräke, käta bien nie. **18** Ngöböta jändrän kuin ngibiare munkrä gara-munye, akwa ni ja bä mikaka bobre jatadre niere munye: Mun ñakare ütiäte rabakäre jändrän ye bkäne, niedre kwe munye, ye ngwane munkwe ñan ja olo keta-te jire chi ie. Ni ja mikaka bobre ye käta angeletre mike ütiäte jae Ngöbö täte arato. Erere arato, Ngöböta jändrän mike tuare köböire kwrere ietre tä niere, akwa niaratre ñan tä nüne Ngöbö Üai Deme köböire, aisete töi-ta kukwe ngwarbebtä, abti jata nebe ruen ütiäte krikri ietre. **19** Munkwe ñan ja olo ketadrete ietre, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Kristobti abko tä Kristo ngrabare kiakia kwrere amne Kristo abko tä ni dokwä kwrere abko btä nitre ye tä nekete ñakare mda. Akwa ni kiakia ngrabare tä ketetibe jökrä, ye kwrere ni rabadre nemenkä Kristobtä amne, ni rabadre niren Kristo köböire, ie Ngöbö tö, ye kwrere ni ye tä nekete ñakare mda Kristobtä, aisete munkwe ñan kukwei mika ütiäte.

20 Munkwe tödekani Kristobti angwane, ni krütani kwrere mun namani ketetibe ben, aisete üai

käme tä gobrane kä nebtä, ye abko ñan nena mun dänkiene mda, se ñobtä abko nitre tödekaka ñakare Jesubti kwrere jire mun tä nüne amne kukwe ükaninte ngwarbe abko mun tä mike ja dänkiene abko krörö:

21 Munkwe ñan kise mika jändrän sebtä” amne “Munkwe ñan jändrän se kweta” amne “Munkwe ñan jändrän se dian kisete” abko ni mdata nuemna munye angwane, munta kukwei mike ütiäte. **22** Akwa kukwe ükaninte nuendre kore amne jändrän kwe-tata kore, ye abko näin jökrä ta, ñobtä ñan angwane ni kä nebtä käkwe kukwe ye ükaninte nuendre abko erere dirita, aisete näin jökrä ta amne, ñan rabadre ütiäte mda. **23** Akwa kukwe ükaninte nuendre ni kä nebtäkwe, ye abko tuen töbtä kri bkänä, ñobtä ñan angwane nikwe nünandre metre Ngöbökrä abko tä niere. Erere arato, nikwe bikadre bobre amne nikwe ja kwata mikadre ja tare nike abko dirita kwetre, akwa ye köböire ni ñan raba kukwe käme mdei juentari mento jabtä.

Kukweta ükaninte nünankrä deme

3 **1** Mdakäre abko, Ngöbökwé mun mikaninante nire Kristobe gwaire, aisete kä bäri ütiäte kä käinbti, kanti Kristo tä tākānintbe Ngöbö küde ruenkri, ye kanti jändrän bäri ütiäte tä munkrä, yebtä munkwe ja töi mika kwatibe käre. **2** Mdakäre abko, jändrän käme kä nebtä, ye

jiehti munkwe ñan ja tõi mika mda, akwa jändrän kuin tä kä käinbti Kristo kanti, yebtä munkwe ja tõi mika kwatibe, 3 ñobtä ñan angwane mun krütani keteti-be gwaire Kristobe amne munkwe nünandi kärekäre Kristobe, ye abko Ngöböta ngibiare munkrä. 4 Kristo abko mun mikaka nüne kärekäre Ngöböbe amne niara jatadita angwane, bä rabadi nuäre, ye kwrere mun bä rabadi nuäre arato niarabe gwaire.

5 Ne aisete kukwe kämekäme mdei tä munye, ye kite jökrä temen munkwe abko krörö: munkwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe amne, mun merire brare käkwe ñan kukwe nuen kämekäme jabtä kwärikwäri. Mun tö rabai bäri ni mda mike jabe, ye munkwe kita temen. Erere arato, kukwe kämekäme tä mun töibtä amne mdeita nebe krübäte munye, ye munkwe kita temen amne munkwe ñan jändrän jökrä ribe kabre krübäte jae, ñobtä ñan angwane ni tö jändränye kabre kore abko käta jändrän ye mike ngöböre jae Ngöbö täte aisete. 6 Angwane ni kwati tä ja mike ngite kore, ye dokwäre Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen kri krübäte. 7 Mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämäne nüne kore angwane, mun nämäne ja kite kukwe kämekäme ye nuene jökrä arato. 8 Akwa mtare kukwe krörökrörö kite jökrä temen munkwe: mun moto romon, mun mätä ni mdabtä amne kukwe mikatbe

kämekäme ni mda mda rüere amne mun ñäke ngwarbe diän diän ni mda mdabtä amne, mun ñäke diän diän ye kite jökrä temen munkwe. 9 Erere arato, munkwe ñan ja ngöka kwärikwäri, ñobtä ñan angwane mun nämäne nüne ño käne angwane, mun nämäne dre dre nuene, ye abko munkwe kitanina jökrä temen 10 amne dän btin kita jabtä, ye kwrere jire mun nena ni btin kwrere. Köbö kwatirekwatire Ngöbö mun däteka kitera mun kwite bäri ja kwrere, ye köböire abko Ngöbö rükadre gare bäri kuin munye. 11 Ye mden kisete, Ngöbö ngwärekre ni ñakare israelitare ya o ni israelitare, ye abko ñakare ütiäte mda. Erere arato, ni fiäräkrä mikani kwatabtä nitre israelitata nuene ye kwrere ya o ñakare ya, ye ütiäte ñakare mda Ngöbö ngwärekre rabakäre dianintari. Erere arato, ni menteni ya, ni käme tõi ñakare ya, ni klaboré ya, ñakare ya, ye abko ñakare ütiäte mda Ngöbö ngwärekre, akwa Kristo abko aibe ütiäte jändrän jökrä bti ta amne niarata nüne nibtä aibe ütiäte.

12 Ngöbö käkwe mun dianinkä jenena jakrä amne mun abko deme amne Ngöböta mun tarere, aisete munkwe nuna krörö: munkwe ni mda mda ngwian ruen bobre jae, munkwe ja moto mika kuin ni mda mdakrä amne, munkwe bika tidrä ni mda mdabtä. Erere arato, munkwe ja moto mika jame amne munkwe jändrän jökrä ngibia

bätärekä ja täritäri. **13** Erere arato, ni mda mda tä kukwe nuene mun rüere ne ngwane, munkwe ñan ja ngie mika amne, kukwe tärä ja rüere kwä-rikwäri munkwe ne ngwane, munkwe kukwe ye dian jabtä ta kwärikwäri. Ye abko, ni Dänkien käkwe mun ngite diani munbti ta, ye kwrere munkwe nuen jakrä kwärikwäri arato. **14** Akwa jändrän jökrä kuin, ne bti ta abko munkwe ja tare kwärikwäri, ye köböire abko munkwe ja mäkädi era metre jabe kwärikwäri.

15 Mdakäre abko, mun jökrä abko tä ketetibe Kristo ngrabare kiakia kwrere amne, Ngöbökwe mun käräbare jakrä nünakäre jame jabe kwärikwäri, aiseke kä jame Kristokwe, ye ie munkwe kä bian gobrane jabtä. Erere arato, jändrän jökräbtä munkwe kuin nie Ngöböye. **16** Erere arato, Ngöbökwe mun mikani töbtä, yebti munta dirire jae kwärikwäri amne munta mäträre jabtä kwärikwäri arato angwane, Kristo kukwei kuin, yebtä munkwe töbika kärekäre. Erere arato, munkwe Ngöbö käi ngwian nuäre jabtä, käkwe salmos, himno nie käre Ngöböye amne, ka mda mda Ngöbö käikitakakrä, ye munkwe nie Ngöböye arato angwane, Kristo kukwei kuin, yebtä munkwe töbika kärekäre. **17** Angwane munkwe jändrän nuen ya o munkwe blita ya, akwa munkwe nuen jökrä ni Dänkien Jesu käbti, käkwe kuin nie Ngöbö ni

Rün nikweye ni Dänkien Jesu köböire.

Nünandre ño ja gwiriete

18 Mdakäre abko, mun merire gure gure käkwe ni brare munkwe ye kukwei mika ütiäte jae, kukwe mikakäre täte, ni tödeka-ka ni Dänkien Jesubti käkwe nuendre ye kwrere. **19** Erere arato, mun brare gure gure abko käkwe meri munkwe ye tare amne, munkwe ñan mika ene ja kisete amne munkwe ñan bätä ngwian btä.

20 Ngäbäkäre, mun abko käkwe mun rün btä mun meye kukwei mika täte jändrän jökräbtä, ñobtä ñan angwane ye abko käita nebe nuäre ni Dänkienbtä. **21** Amne mun ngäbäkäre rünre abko käkwe ñan ngra ngra ngäbäkrebti, niaratre moto mikakäre ulire dikaro.

22 Mun klaboré abko käkwe mun bkänkä kä nebtä kukwei mika täte sribi jökräbtä, akwa ñan mun bkänkä okwäbti aibe munkwe sribi nuendre kuin niara moto mikakäre nuäre, akwa munkwe sribi jire jökrä nuen kuin ja moto kuinbti mun Dänkien Jesu mikakäre ütiäte jae. **23** Mdakäre abko, munkwe dre dre nuen, ere-re munkwe nuen kuin ja di ngöi jökrä amne, ñan munta sribire ni kä nebtä kräke, akwa munta sribire ni Dänkien Jesu ara jire kräke abko munkwe nütü käkwe sribi kore, **24** ñobtä ñan angwane munkwe sribi nuendre kuin, ye ütiäre abko ni Dänkien käkwe jändrän kuin kä käinbti biandi

munye abko gare munye. Ye abko, Kristo mun Dänkien era metre ara kräke munta sribire, aisete munkwe sribi nuen kuin. **25** Akwa nire nire käta kukwe nuene ni mda rüere, ye dokwäre abko Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko tä kukwe ükete ja kwrere ni jökrä kräke.

4 **1** Amne mun ni klabore bkänkä, mun ye abko Bkänkä tärä kä käinbti arato abko mun Dänkien Jesukristo, ye abko munkwe ngwian töre jae, käkwe ni klabore munkwe mika sribire kuin era metre jakrä amne munkwe ñan mika ene jae.

Blitadre kärekwäre Ngöböbe

2 Mdakäre abko, munkwe ja töi mika kwatibe blitakäre kärekwäre Ngöböbe amne drebtä munkwe blitadre Ngöböbe, yebtä munkwe mokre jabti, käkwe kuin nie Ngöböye.

3 Angwane kukwe nämane ükaní kaibe tiebe Ngöbökwé Kristobtä, ye abko tita mike gare, abtä tita ngite kä teri mta-re. Kukwe ye abko tikwe mikadre gare bäri ni mda mdaye, abkokäre ni Dänkien käkwe kä biandre nunye, yebtä munkwe blita Ngöböbe nunkrä. **4** Erere arato, kukwe kuin Kristobtä, ye tikwe mikadre gare ni mda mdaye angwane, rükadre gare kuin metre ietre abko erere tikwe mikadre gare, yebtä munkwe blita Ngöböbe tikrä.

5 Angwane nitre tödekaka ñakare Kristobti, ye okwäbti

munkwe nüna töbtä amne, kä tädre munye blitakrä bentre Kristobtä angwane, munkwe blita btä amne, munkwe ñan kä juan ngwarbe ta. **6** Erere arato, käre munkwe blita ja moto jämenbti ni mda mdabe amne mun kukwei rabadi mate nuäre ni mda mda olote, ni mda mdakwe kukwe ngwiandretari ño ño munye Ngöböbtä, ye munkwe kukwe kadre ngäbti ño rabadre gare munye abkokäre.

Pablota köbö kuin juen

7 Mdakäre abko, ni mräkä Tíquico tare kri nikwe. Niarakwe ti die mikani kri krübäte amne tä sribire gwaire tibe ni Dänkien Jesu kräke. Niara näin nebe mun kánti yete angwane, dre dre tä nakenkä tibtä nete abko niedi jökrä kwe munye. **8** Amne nunta ño nete abko niedre kwe munye amne, kä mikadre nuäre kwe munbtä, abkokäre tita juen.

9 Amne Onésimo näin siba Tíquicobe nebe mun kánti yete. Onésimo ne abko tare kri munkwe amne ni raba tödeke niarabti. Mdakäre abko, niara mun mräkä Colosabo yete arato abko näin siba. Dre dre tä nakenkä nete abko niedi jökrä kwetre munye.

10 Amne ti kukwe muko Aristarco tä ngite siba tibe kä teri nete abko käta köbö kuin juen munkrä. Erere arato, Bernabé etbakrä Marcos abko käta köbö kuin juen munkrä. Marcos ne rika nebe mun kánti angwane, dre dre nuendre kräke abkobtä

blitabarera munbe, aiset e nane Marcos rika nebe basare mun kanti yete angwane, munkwe ka ngäbti kuin. **11** Erere arato, ni iti kädianta Jesu abko ara kädianta Justo arato abko käta köbö kuin juen munye. Nitre tä sribire tibe gwaire kä gobrankrä ni Dänkien ye kräke, ngätäite nitre ne aibe abko israelitare. Niaratre ne abko käta kä mike nuäre kri tibtä nete. **12** Amne Epafras sribikä Kristo Jesukrä abko käta köbö kuin juen munye arato. Epafras ne abko mun mräkä Colosabo yete amne Ngöbö tö dreye munkrä, ye erere munkwe nünandre käre amne, mun rabadre nünenkä dite era metre ni Dänkienbtä, abkokäre käre niarata blite Ngöböbe munkrä. **13** Amne Epafras abko tä sribire krübäte munkrä, ye abko tita tuen ja okwä jenbti, aiset e tita kukwe era erere niere niarabtä munye, akwa ñan mun Colosabo yete aibe kräke tä sribire kore, akwa ja mräkätre tödekaka Jesubti tä juta Laodiceate amne juta Hierápolite abko kräke tä sribire krübäte arato. **14** Amne Lucas ni kräkä bianka abko tare kri nikwe, niara ye abko käta köbö kuin juen munkrä. Erere arato, Demas käta köbö kuin juen munkrä.

15 Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti tä juta Laodicea, kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre tikrä. Erere arato, tita köbö kuin juen Ninfa-kra amne ja mräkätre tä ja ükekrö niara juete, kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre arato.

16 Tita tärä juen munkrä, nebtä munkwe ñäkä ünän jökrä angwane, munkwe juan nebe juta Laodiceate abko ja mräkätre yete käkwe ñäkädre btä arato abkokäre. Erere arato, tärä tikani tikwe tä ja mräkätre Laodiceabo kisete, ye jāraba mun kanti yete angwane, munkwe ñäkä btä arato.

17 Mdakäre abko, Arquipoye abko munkwe kukwe ne nie krörö tikrä: sribi mikani ma kisete ni Dänkienkwe, ye makwe nuen kuin täte abko munkwe nie kore ie tikrä.

18 Mräkäre abko, ti Pablo ti ne abko käta köbö kuin juen munye abko tita tike ja kise jenbti au munkrä, tita tärä ne tike rabadre gare munye abkokäre. Tita ngite mäkäninte kadenanbti nete, ye munkwe ngwian töre jae abko tita ribere munye. Ngöbökwē ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Abko kore se. Ne ngörä.